

Ministarstvo finansija

ANALIZA MAKROEKONOMSKIH KRETANJA I STRUKTURNIH REFORMI ZA 2025.

Podgorica, jun 2026. godine

SADRŽAJ

UVOD.....	1
1. MAKROEKONOMSKA KRETANJA.....	2
1.1. Međunarodno okruženje	2
1.2. Bruto domaći proizvod (BDP)	3
1.3. Inflacija	5
1.4. Tržište rada.....	5
1.5. Finansijski i bankarski sektor.....	6
1.6. Eksterni sektor.....	7
1.7. Strane direktne investicije.....	8
1.8. Javne finansije	9
1.9. Makroekonomski i fiskalni rizici	11
2. SEKTORSKE POLITIKE.....	14
2.1. Sektor preduzeća.....	14
2.1.1. Unaprjeđenje poslovnog ambijenta	14
2.1.2. Sektor malih i srednjih preduzeća	15
2.2. Mrežne industrije	16
2.2.1. Energetika	16
2.2.2. Transport	18
2.2.3. Telekomunikacije.....	19
2.3. Tržište rada i socijalna zaštita	20
2.3.1. Tržište rada.....	20
2.3.2. Obrazovanje i istraživanje	22
2.3.3. Penzijski i zdravstveni sistem.....	23
2.3.4. Socijalna zaštita	24
2.4. Prerađivačka industrija	25
2.5. Poljoprivreda i ruralni razvoj.....	25
2.6. Turizam.....	27
2.7. Zaštita životne sredine	30
2.8. Javna uprava.....	30

UVOD

Ministarstvo finansija je, u skladu sa Programom rada Vlade za 2026. godinu, pripremlilo Analizu makroekonomskih kretanja i strukturnih reformi za 2025. godinu.

Dokument je izrađen u saradnji sa nadležnim institucijama i resornim ministarstvima, s ciljem pružanja sveobuhvatnog pregleda realizacije ekonomske politike tokom 2025. godine i u prvom kvartalu 2026. godine. Analiza obuhvata ključna makroekonomska i fiskalna kretanja, uključujući BDP, inflaciju, tržište rada, finansijski i eksterni sektor, strane direktne investicije i javne finansije, uz osvrt na najznačajnije makroekonomske i fiskalne rizike.

Pored pregleda makroekonomskih pokazatelja, dokument sadrži analizu sprovođenja sektorskih politika u oblastima poslovnog ambijenta i razvoja preduzetništva, energetike, transporta, telekomunikacija, tržišta rada, obrazovanja, socijalne i zdravstvene zaštite, poljoprivrede, turizma, zaštite životne sredine i reforme javne uprave. Poseban akcenat stavljen je na ostvarene rezultate u okviru strukturnih reformi i razvojnih projekata koji doprinose jačanju konkurentnosti privrede, unaprjeđenju institucionalnog okvira i stvaranju uslova za održiv i inkluzivan ekonomski rast.

Analiza predstavlja osnovu za ocjenu ostvarenih ekonomskih rezultata i reformskog napretka, kao i za utvrđivanje daljih prioriteta ekonomske politike usmjerenih na očuvanje makroekonomske stabilnosti i podršku završnim fazama evropske integracije Crne Gore.

1. MAKROEKONOMSKA KRETANJA

U 2025. godini u crnogorskoj ekonomiji su zabilježeni pozitivni trendovi – ekonomski rast od 2,7% bio je podržan snažnom privatnom potrošnjom, snažnim rastom zarada, intenziviranjem investicione aktivnosti, pozitivnim tokovima u sektoru turizma i usluga i velikim padom nezaposlenosti. Početak 2026. godine ukazuje na nastavak stabilnih makroekonomskih kretanja, uz unaprijeđene izgleda kreditnog rejtinga Crne Gore od strane međunarodnih rejting agencija, što dodatno potvrđuje povjerenje u reformski pravac ekonomske politike. Međutim, globalno okruženje i dalje je obilježeno pojačanim geopolitičkim neizvjesnostima, dok je rat na Bliskom istoku doveo do poremećaja u snabdijevanju energentima. To je rezultiralo rastom cijena nafte i gasa, kao i revizijom naniže projekcija za svjetsku ekonomiju, kao i EU i Eurozonu, što se posredno odražava i na crnogorske ekonomske izgleda.

1.1. Međunarodno okruženje

Međunarodne organizacije su na bazi geopolitičkih tenzija koje opterećuju ekonomsku aktivnost i remete globalnu ekonomiju kroz uticaj na finansijska tržišta, lance snabdijevanja i cijene sirovina, revidirale projekcije rasta svjetske ekonomije naniže.

Evropska komisija je u proljećnim prognozama¹, u odnosu na jesenje izdanje, korigovala naniže prognozu rasta svjetske privrede u 2026. godini sa 3,1% na 2,8%. Imajući u vidu eskalaciju geopolitičkih tenzija na Bliskom Istoku, projekcije rasta su smanjene i za EU i Eurozonu. Nakon dostignute stope rasta od 1,5% u 2025. godini, posljednje projekcije ukazuju na usporavanje rasta BDP-a EU na 1,1% u 2026. godini, što je za 0,3 procentna poena niže u odnosu na jesenje prognoze, dok se očekuje da će inflacija porasti na 3,1%, što predstavlja procjenu revidiranu naviše za jedan procentni poen. Za 2027. godinu projektovano je blago ubrzanje rasta BDP-a na 1,4% i usporavanje inflacije na 2,4%.

Tabela 1: Projekcije rasta BDP-a za Crnu Goru i zemlje Zapadnog Balkana

Realni rast BDP-a, u %	Svjetska banka		MMF		Evropska komisija	
	2026	2027	2026	2027	2026	2027
Crna Gora	2.9	3.1	2.8	2.7	2.8	3.0
Srbija	2.7	3.0	2.8	3.5	2.8	3.9
Bosna i Hercegovina	2.5	3.0	2.2	2.7	1.8	2.2
Sjeverna Makedonija	2.9	3.0	3.1	3.0	3.2	3.1
Albanija	3.4	3.7	3.4	3.2	3.3	3.3
Kosovo	3.7	3.9	3.3	3.8	n/p	n/p

Izvori: Svjetska banka – Redovni ekonomski izvještaj za zemlje Zapadnog Balkana, proljeće 2026; MMF – Svjetski ekonomski izgledi, april 2026; Evropska komisija – Ekonomski izgledi, proljeće 2026.

Crna Gora će u 2026, prema revidiranim projekcijama relevantnih međunarodnih organizacija, ostvariti ekonomski rast od 2,8% (Evropska komisija i MMF), odnosno 2,9% (Svjetska banka). U narednoj godini, prognoze variraju od 2,7% prema MMF-u, preko 3,0% prema proljećnom izvještaju Evropske komisije, do 3,1% projekcije Svjetske banke. Sve institucije predviđaju da će ekonomski rast u 2026. godini biti vođen dominantno domaćom tražnjom, investicionom aktivnošću i turizmom, dok bi ubrzanje procesa evropskih integracija i sprovođenje reformi moglo dodatno podstaći razvojne perspektive Crne Gore.

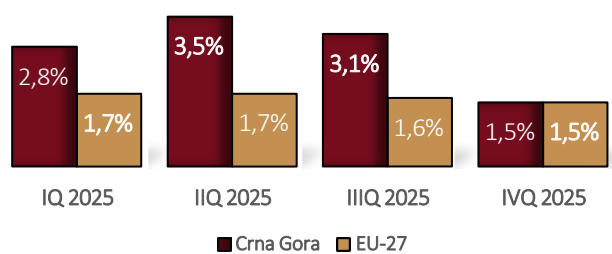
¹ [Spring 2026 Economic Forecast: Slowdown in growth as energy shock drives up inflation](#)

1.2. Bruto domaći proizvod (BDP)

Snažna privatna potrošnja, rast zarada i intenziviranje investicione aktivnosti, uz rekordno nisku nezaposlenost i stabilizovana inflatorna kretanja, doveli su do ekonomskog rasta od 2,7% u 2025. godini, predstavljajući osnov za povoljne srednjoročne izgleda i nastavak održivog rasta crnogorske ekonomije.

Nakon nekoliko godina snažnog oporavka nakon pandemije i ubrzanog rasta vođenog snažnom tražnjom, rastom potrošnje i mjerama reformi, crnogorska ekonomija ulazi u zrelu fazu biznis ciklusa i približavanja svom potencijalnom rastu. Prema preliminarnim kvartalnim podacima Monstata², **crnogorska ekonomija je u 2025. godini ostvarila stopu rasta od 2,7%**. U svakom kvartalu 2025, realni rast domaćeg BDP-a je bio iznad ili na nivou rasta ekonomije EU. Najveći pozitivan doprinos stopi rasta u 2025. godini dali su privatna potrošnja (4,1 procentni poen) i bruto investicije u osnovna sredstva (2,3 p.p), koje su ujedno i najbrže rasle u komponentama BDP-a (rast investicija 11%, potrošnje 5,3%). Dinamika ekonomskog rasta je stabilna, uz nastavak procesa realne socio-ekonomske konvergencije ka prosjeku Evropske unije. **BDP po stanovniku je nominalno gotovo udvostručen u odnosu na 2020. godinu, dok prema podacima EUROSTAT-a, BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći u**

Grafik 1: Godišnji rast BDP-a Crne Gore i EU, po kvartalima

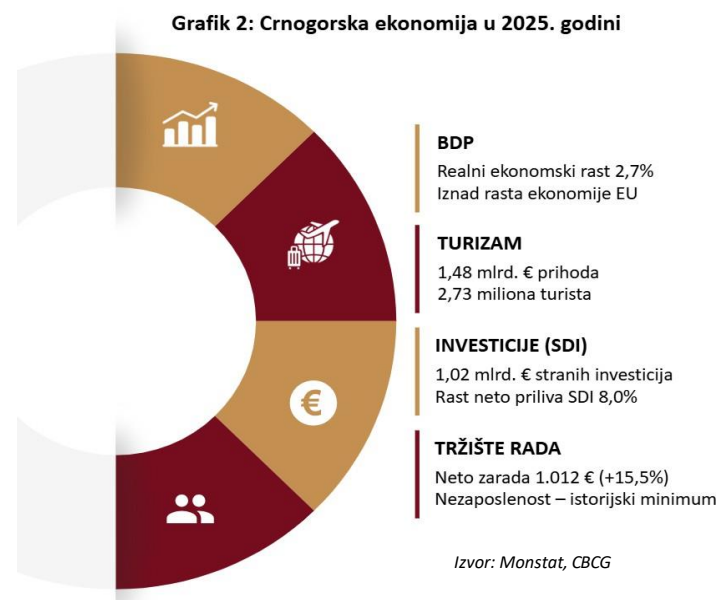

Crnoj Gori iznosi 53% prosjeka EU, što je više u odnosu na sve ostale zemlje Zapadnog Balkana.

U 2025. godini je zabilježen rast aktivnosti u gotovo svim sektorima domaće privrede. U 2025. godini, Crnu Goru je u ukupnom smještaju posjetilo preko 2,7 miliona turista, što predstavlja godišnji rast od 4,7%, dok su prihodi od turizma, prema podacima CBCG, procijenjeni na 1,48 milijardi eura, što predstavlja rast od 1,4% u odnosu na 2024. godinu. Samo u trećem kvartalu koji generiše najveći promet, ostvareni su prihodi u turizmu od preko 900 miliona eura i rast od 2,7% u odnosu na isti kvartal 2024. Najveće učešće u noćenjima stranih turista u hotelima i sličnom tipu smještaja, pored turista iz Srbije (18,5%), ostvarili su gosti iz Ujedinjenog Kraljevstva (8,1% ukupnih stranih noćenja), Francuske (6,5%) i Njemačke (6,1%). Na tržištu rada, prosječni broj zaposlenih u 2025. godini iznosio je 270,3 hiljada i veći je 5,0% na godišnjem nivou, dok je registrovana stopa nezaposlenosti u 2025. godini po prvi put dostigla jednocifren i istorijski nizak nivo. Prosječna neto zarada dostigla je iznos od 1.012 eura, što predstavlja rast od 15,5% u odnosu na 2024. godinu. Rast zarada u Crnoj Gori bio je najsnažniji u poređenju sa regionom i državama članicama Evropske unije, pri čemu je prosječna zarada u posljednjih pet godina gotovo udvostručena, dok je realni rast zarada, prilagođen za inflaciju u istom periodu, premašio 40%. U 2025. godini, ostvaren je rast broja prevezenih putnika na crnogorskim aerodromima od 7,4%. Građevinska aktivnost je takođe porasla i bilježi rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 4,5% u toku 2025. godine.

² Kvartalni bruto domaći proizvod Crne Gore 2025 - preliminarni kvartalni podaci

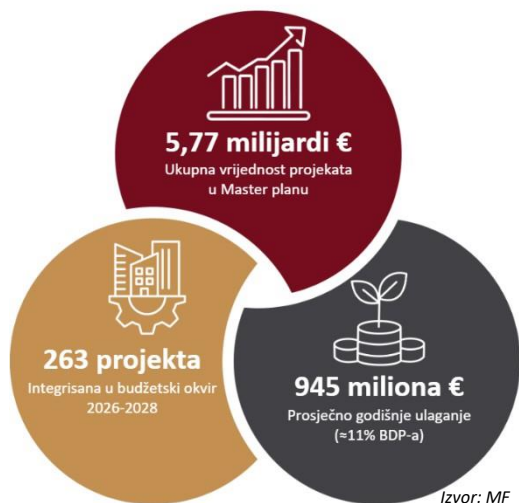
Crnogorska ekonomija i na početku 2026. godine bilježi povoljnu dinamiku ekonomske aktivnosti. U prvom kvartalu 2026. godine, Crna Gora je ostvarila realni rast od 2,6%. Najveći rast u strukturi BDP-a ostvarile su bruto investicije u osnovna sredstva (7,8%) i privatna potrošnja (6,8%). Ove dvije kategorije su dale najveći doprinos rastu domaćeg BDP-a što ukazuje na povoljnu dinamiku privredne aktivnosti. U prvom kvartalu 2026, Crnu Goru je u kolektivnom smještaju (hoteli i sl) posjetilo 129.891 turista (godišnji rast od 0,1%). Prosječan broj zaposlenih u prvom kvartalu 2026. iznosio je 272 hiljade i povećan je 4,3% u odnosu na isti period 2025. godine. Prosječna neto zarada u prva tri mjeseca 2026, iznosila je 1026€ (rast od 2,3% na godišnjem nivou). Promet robe u trgovini na malo bilježi rast od 7,5% u prvom kvartalu 2026, dok je industrijska proizvodnja zabilježila rast od takođe 7,5%, zahvaljujući godišnjem rastu proizvodnje električne energije od 27,3%. Građevinska aktivnost takođe nastavlja sa rastom, pa je vrijednost izvršenih građevinskih radova u prvom kvartalu 2026. godine veća za 5,1% u odnosu na prvi kvartal 2025. U prvim mjesecima 2026. godine, međunarodne kreditne rejting agencije Standard & Poor's i Moody's su unaprijedile izgleda Crne Gore sa stabilnih na pozitivne, čime je ostvarena još jedna potvrda povjerenja u makroekonomsku stabilnost, održivost javnih finansija i odgovorno vođenu ekonomsku politiku.

U prvom kvartalu 2026. godine, Crna Gora je ostvarila realni rast od 2,6%. Najveći rast u strukturi BDP-a ostvarile su bruto investicije u osnovna sredstva (7,8%) i privatna potrošnja (6,8%). Ove dvije kategorije su dale najveći doprinos rastu domaćeg BDP-a što ukazuje na povoljnu dinamiku privredne aktivnosti. U prvom kvartalu 2026, Crnu Goru je u kolektivnom smještaju (hoteli i sl) posjetilo 129.891 turista (godišnji rast od 0,1%). Prosječan broj zaposlenih u prvom kvartalu 2026. iznosio je 272 hiljade i povećan je 4,3% u odnosu na isti period 2025. godine. Prosječna neto zarada u prva tri mjeseca 2026, iznosila je 1026€ (rast od 2,3% na godišnjem nivou). Promet robe u trgovini na malo bilježi rast od 7,5% u prvom kvartalu 2026, dok je industrijska proizvodnja zabilježila rast od takođe 7,5%, zahvaljujući godišnjem rastu proizvodnje električne energije od 27,3%. Građevinska aktivnost takođe nastavlja sa rastom, pa je vrijednost izvršenih građevinskih radova u prvom kvartalu 2026. godine veća za 5,1% u odnosu na prvi kvartal 2025. U prvim mjesecima 2026. godine, međunarodne kreditne rejting agencije Standard & Poor's i Moody's su unaprijedile izgleda Crne Gore sa stabilnih na pozitivne, čime je ostvarena još jedna potvrda povjerenja u makroekonomsku stabilnost, održivost javnih finansija i odgovorno vođenu ekonomsku politiku.

Ključni pokretači ekonomskog rasta u 2026. godini, prema očekivanjima, biće domaća tražnja i intenziviranje investicionog ciklusa. Rast kupovne moći domaćinstava, ostvaren kroz prethodno sprovedene reforme i povećanje zarada i penzija, nastaviće da podstiče privatnu potrošnju, dok će realizacija kapitalnih projekata i ulaganja podržanih sredstvima Evropske unije dodatno ojačati investicionu aktivnost. Dodatan podsticaj investicijama predstavlja usvajanje Master plana javnih investicija u infrastrukturu za period 2026-2030, koji je izradilo Ministarstvo finansija. Plan obuhvata 263 projekta ukupne vrijednosti 5,77 milijardi eura, pri čemu su prosječna godišnja ulaganja procijenjena na oko 945 miliona eura, odnosno približno 11% BDP-a. Srednjoročna ekonomska perspektiva dodatno je osnažena strateškim prioritetom zatvaranja pregovaračkih poglavlja do kraja 2026. godine i ostvarivanja punopravnog članstva Crne Gore u Evropskoj uniji 2028. godine, pri čemu poseban značaj imaju reformske mjere definisane Reformskom agendom i Planom rasta Evropske unije za Zapadni Balkan. Kroz podršku strukturnim reformama, unaprijeđenje poslovnog ambijenta, digitalnu i zelenu tranziciju, kao i dostupne finansijske instrumente i grantove Evropske unije, očekuje se jačanje konkurentnosti i otpornosti domaće privrede. Istovremeno, turistički sektor će ostati važan

Grafik 3: Master plan javnih investicija u infrastrukturu 2026–2030

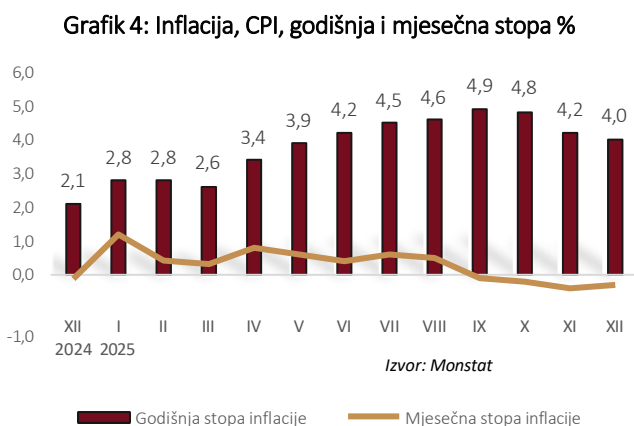

oslonac ekonomskog rasta, uz unaprijeđenu avio-dostupnost i nastavak ulaganja u saobraćajnu i turističku infrastrukturu, dok će rast izvozne aktivnosti, podržan povećanjem izvoza električne energije, dodatno doprinijeti povoljnim srednjoročnim izgledima crnogorske ekonomije.

1.3. Inflacija

Inflacija je u 2025. godini prosječno iznosila 3,9%, što je istovremeno u skladu sa inflatornim kretanjima u regionu i na nivou očekivane inflacije.

Inflacija u Crnoj Gori tokom 2025. godine bila je na nivou ili ispod stopa zabilježenih u državama Zapadnog Balkana, pri čemu je prisutna stabilizacija

potrošačkih cijena krajem godine. Prema dostupnim podacima, prosječna inflacija u 2025. godini iznosi 3,9%, što je sa 3.3% iz 2024. godine, značajno usporavanje u odnosu na 8,6% iz 2023. i 13% iz 2022. godine.

Najveći doprinos rastu potrošačkih cijena u 2025. godini dale su cijene u kategorijama: 'Hrana i bezalkoholna pića' (1,33 p.p) i 'Stanovanje, voda, struja, gas i druga goriva'

(0,93 p.p). Od septembra je zabilježen pad cijena na mjesečnom nivou, pri čemu su cijene u decembru niže 0,3% u odnosu na novembar. Potrošačke cijene u Crnoj Gori i dalje su snažno uslovljene geopolitičkim dešavanjima i kamatnim stopama i inflacijom u Evropi. Posmatrajući po mjesecima, godišnja inflacija bilježi rast sa 2,6% na kraju prvog kvartala 2025, na 4,9% koliko je iznosila u septembru, dok se u decembru stabilizuje na 4%. U posljednjem kvartalu 2025, došlo je do mjesečne deflacije, odnosno pada potrošačkih cijena na mjesečnom nivou, pri čemu su cijene hrane u decembru niže za 0,9% u odnosu na novembar.

Prosječna inflacija u prva četiri mjeseca 2026. godine iznosi 3,1%, dok je godišnja inflacija samo u aprilu na nivou 3,8%. Najveći doprinos rastu cijena u prva četiri mjeseca 2026. pružile su cijene u kategorijama 'Hrana i bezalkoholna pića' (doprinos od 0,96 p.p) i 'Stanovanje, voda, električna energija, gas i ostali energenti' (doprinos od 0,58 p.p). Posmatrajući region, inflacija je na višem nivou u aprilu: Kosovo 7,5%, Bosna i Hercegovina 6,8%, Hrvatska 5,8%, Sjeverna Makedonija 5,7%. Usljed krize rata na Bliskom Istoku i rasta cijena energenata, u martu mjesecu Vlada je donijela privremenu mjeru smanjenja akciza na gorivo (akcize su umanjene 50% na dizel i 25% na benzin), što je rezultiralo sniženjem cijena i pružilo podršku građanima i privredi u uslovima snažnog eksternog energetskog šoka. Mjera je nastavljena i tokom aprila, shodno uslovima na tržištu.

1.4. Tržište rada

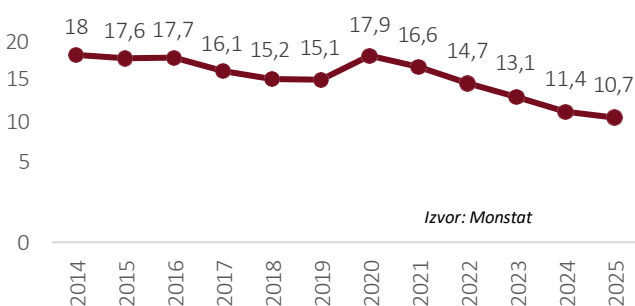
Tržište rada u prethodnom periodu karakterisali su pozitivni trendovi zaposlenosti i rasta zarada, podstaknuti sprovođenjem ekonomskih reformi i mjera za smanjenje neformalnosti. U narednom periodu, do punopravnog članstva Crne Gore Evropskoj uniji, održivost ovih trendova zavisice od rasta produktivnosti, jačanja

konkurentnosti privrede, intenzivnijeg razvoja sjevernog regiona i unaprjeđenja turističkog proizvoda. Istovremeno, rekordno niska stopa nezaposlenosti potvrđuje nastavak povoljnih kretanja na tržištu rada.

Prema administrativnim podacima Monstata, prosječan broj zaposlenih u 2025. godini iznosio je 270,3 hiljada, što predstavlja rast od 5,0% u odnosu na 2024. godinu. U prva tri mjeseca 2026. godine broj zaposlenih dodatno raste na 272,0 hiljade (4,3% godišnje), uz očekivani sezonski porast tokom ljetnje turističke sezone.

Prema Anketi o radnoj snazi, stopa nezaposlenosti u 2025. godini iznosila je 10,7%, uz pad od 0,7 p.p. u

Grafik 5: Prosječna stopa nezaposlenosti (Anketa o radnoj snazi)

odnosu na prethodnu godinu. Prema evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, registrovana stopa nezaposlenosti po prvi put

je jednocifrena u 2025. godini, dok je u aprilu 2026. godine smanjena na 8,49%, što predstavlja najniži nivo u istoriji evidencije. Na kraju aprila 2026. godine evidentirano je 25,6

hiljada nezaposlenih, odnosno 3,2 hiljade manje nego u istom periodu prethodne godine.

Tržište rada i dalje karakterišu izraženi strukturni i regionalni disbalansi, koji proizilaze iz neusklađenosti ponude i tražnje za radom, kao i neujednačenog regionalnog razvoja. U 2025. godini, stopa nezaposlenosti u Podgorici iznosila je 3,8%, dok je u Nikšiću bila 11,9%. U južnoj regiji stopa se kretala od 1,5% u Kotoru do 8,6% u Ulcinju, dok su u sjevernoj regiji zabilježene značajno više vrijednosti, sa ekstremnim slučajevima u Rožajama (47,6%), Plavu (48,2%), Andrijevici (51,8%), Gusinju (60,4%) i Petnjici (69,5%). Ovi podaci ukazuju na potrebu jačanja mjera regionalnog razvoja i ciljane aktivne politike zapošljavanja.

Prosječna neto zarada u 2025. godini iznosila je 1.012 eura, dok je u prvom kvartalu 2026. godine porasla na 1.026 eura (2,3% na godišnjem nivou). U prethodnih nekoliko godina rast zarada bio je pod uticajem fiskalnih reformi i povećanja minimalne zarade, dok aktuelni trendovi ukazuju na postepenu stabilizaciju i veće oslanjanje na rast zarada shodno tržišnim uslovima.

1.5. Finansijski i bankarski sektor

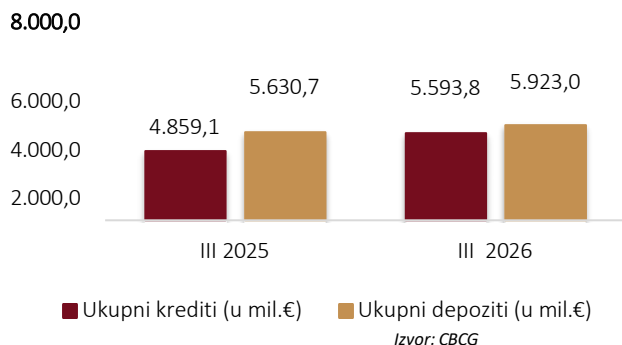
Bankarski sektor Crne Gore u 2025. godini bio je stabilan, visoko likvidan, snažno kapitalizovan i profitabilan, sa značajnim rastom ključnih bilansnih pozicija i daljim poboljšanjem kvaliteta aktive.

Bankarski sektor u Crnoj Gori podržao je ostvarena kretanja crnogorske ekonomije u 2025. godini, uz visoki profit, značajan rast aktive i ekspanziju kreditne aktivnosti. Banke u Crnoj Gori ostvarile su ukupan neto profit od 145,81 mil.€ u 2025. godini, što predstavlja pad od 7,5% u odnosu na 2024. Likvidna aktiva banaka u Crnoj Gori na kraju decembra 2025. godine iznosila je 1,49 milijardi eura, što je 10,8% manje nego kraju 2024, ali je i dalje na visokom nivou koji pokazuje stabilnost i visoku likvidnost sektora.

Ukupni krediti su na kraju decembra 2025. godine, iznosili 5.300,3 mil.€ i ostvarili su godišnji rast od 14,2%. Krediti privredi su zabilježili rast od 20,8% (na 1.868,7 mil.€), dok su krediti stanovništvu zabilježili rast od

21,2% (na 2.387,2 mil.€). Novoodobreni krediti su u 2025. godini iznosili 2.242,6 mil.€ (rast od 19,7% na godišnjem nivou), od čega su pozajmice privrede iznosile 1.101,0 mil.€ (rast od 13,0% na godišnjem nivou), dok su građani pozajmili

Grafik 6: Ukupni krediti i depoziti, u mil. €

1.047,0 mil.€ (rast od 25,9% na godišnjem nivou). U decembru 2025. godine zabilježen je rast ukupnih depozita od 4,0%, kada su iznosili 6.072,4 mil.€. Depoziti privrede porasli su za 1,4% (na 1.757,1 mil.€), dok su depoziti stanovništva zabilježili rast od 14,7% na

godišnjem nivou (na 2.471,95 mil.€). Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u decembru 2025. godine iznosila je 5,62%, dok je prosječna ponderisana (nominalna i efektivna) pasivna kamatna stopa iznosila 0,30%. Učešće nekvalitetnih kredita (NPL) u ukupnim kreditima od 2,67% u decembru 2025. ostaje relativno nisko.

Ukupni krediti su na kraju marta 2026. godine iznosili 5.593,8 mil.€ i ostvarili su godišnji rast od 15,1%. Krediti privredi su zabilježili rast od 20,3%, dok su krediti stanovništvu zabilježili rast od 19,9%. Novoodobreni krediti su na kraju marta 2026. iznosili 580,2 mil.€ (rast od 15,5% na godišnjem nivou), od čega su pozajmice privrede iznosile 268,5 mil.€ (rast od 9,0%), dok su građani pozajmili 260,0 mil.€ (rast 5,0%). U martu 2026. godine zabilježen je rast ukupnih depozita od 5,2%, kada su iznosili 5.923,0 mil.€. Depoziti privrede porasli su za 5,6%, dok su depoziti stanovništva zabilježili rast od 13,5% na godišnjem nivou. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u martu 2026. godine iznosila je 5,77% i bilježi pad od 0,21 p.p u odnosu na mart 2025. godine. Evropska centralna banka (ECB) je u 2025. godini sprovela smanjenje referentnih kamatnih stopa, što je smanjilo EURIBOR i troškove finansiranja banaka u Crnoj Gori. Šestomjesečni EURIBOR kretao se tokom 2025. godine od 2,50-2,68% početkom godine, oko 2,07 polovinom godine, zatim jul-septembar 2,05-2,09% i u decembru 2,12-2,14%. U 2026. godini slijedi stabilizacija sa blagim oscilacijama naviše (EURIBOR-a u 2026. od 2,105% prvog dana januara, februar 2,154%, mart 2,131%, april 2,488%).

U trećem mjesecu 2026. godine u blokadi je bilo 21.108 dužnika, dok je ukupan dug po osnovu koga je izvršena blokada računa iznosio 1.652,7 mil.€ i bilježi godišnji rast od 17,7%. Ukupno izdvojena obavezna rezerva banaka kod CBCG na kraju marta 2026. godine iznosila je 325,1 mil.€ i bilježi rast od 5,3% u odnosu na isti period prethodne godine.

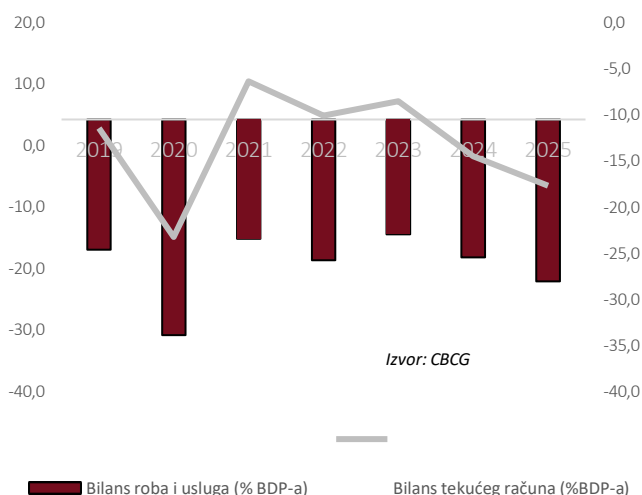
1.6. Eksterni sektor

Deficit tekućeg računa platnog bilansa povećan je u 2025. usljed deficita u trgovini robom, koji je djelimično korigovan suficitom na računima usluga.

Izvoz roba i usluga u 2025. je smanjen za 2,1%, pod uticajem pada robnog izvoza, uz stabilno kretanja računa usluga. Turizam i usluge transporta su dovele do umjerenog rasta izvoza usluga, dok su izvoz električne energije i obojenih metala, uglavnom zbog smanjene proizvodnje električne energije nakon ekološke rekonstrukcije termoelektrane Pljevlja, značajnih oscilacija cijena aluminijuma na globalnom tržištu, oborili izvoz roba. Procijenjeni prihodi od turizma iznosili su 1.481,2 mil.€ i transporta 691,3 mil.€, što je

respektivno za 1,4% i 2,3% više u odnosu na 2024. U 2025. pojedinačno, izvezeno je manje električne energije i aluminijuma za 16,7% i 35,3%, nego u 2024. Uvoz roba i usluga u 2025. je zbog veće tražnje porastao za 7,2%, uz primaran uticaj roba. Neto primarni dohodak bilježi suficit, zbog rasta priliva (10,5%) i manjeg odliva po osnovu dividendi (26,8%). Sekundarni dohodak bilježi blagi pad, pri čemu lični transferi i dalje imaju značajno učešće i bilježe rast priliva od 1,2% u 2025. godini (na

Grafik 7: Izabrane komponente Platnog bilansa, % BDP

416,2 mil.€). Neto strana direktna ulaganja pokrila su otprilike trećinu

deficita tekućeg računa platnog bilansa, dok je preostali dio finansiran prvenstveno kroz druge prilive kapitala.

Deficit tekućeg računa platnog bilansa u prvom kvartalu 2026. iznosio je 594,9 mil.€, što ukazuje na rast od 15,1%, kao posljedica rasta deficita na računu roba i pada suficita računa usluga. Izvoz roba u vrijednosti od 127,3 mil.€ bilježi pad od 15,2%, generalno opredijeljen padom izvoza ostalih transportnih sredstava, boksita i hemijskih proizvoda. Uvoz roba u vrijednosti od 944,5 mil.€ bilježi minimalan pad od 0,1%, u najvećoj mjeri zbog pada uvoza električne energije, drumskih vozila i aluminijuma. Na računu usluga, u prvom kvartalu 2026, zabilježen je suficit u iznosu od 84,4 mil.€. Prihodi od transporta iznosili su 120,2 mil.€, a procijenjeni prihodi od turizma 86,4 mil.€. Na računu primarnog dohotka, ostvaren je deficit, zbog većeg odliva po osnovu otplata kamata (73,4%) i dividendi (24,1%). Suficit sekundarnog dohotka povećan je za 5,1%, kao rezultat rasta priliva po osnovu ličnih transfera (3,6%) i države (15,7%).

1.7. Strane direktne investicije

Strane direktne investicije (SDI) u 2025. su održale otpornost i nastavile trend rasta, tako da je ostvareni neto priliv u iznosu od 530,7 mil.€, bio veći za 8,0% u odnosu na 2024. godinu.

Neto priliv stranih direktnih investicija (SDI) u 2025. godini iznosio je 530,7 mil.€, što je 8,0% više u odnosu na 2024. godinu. Ukupan priliv SDI iznosio je 1.018,0 mil.€, što predstavlja rast od 14,2% u odnosu na prethodnu godinu. U strukturi vlasničkih ulaganja, investicije u kompanije i banke iznosile su 131,8 mil.€ (rast 15,7%), dok su ulaganja u nekretnine iznosila 497,4 mil.€ (rast 9,2%). Priliv SDI u formi interkompanijskog duga iznosio je 319,2 mil.€, što je za 9,3% više u odnosu na 2024. Ukupan odliv SDI u 2025. iznosio je 487,3 mil.€ što je za 21,9% više u odnosu na isti period 2024. Struktura stranih ulaganja u 2025. godini bila je diversifikovana. Najveće učešće u ukupnom prilivu stranih direktnih investicija imale Srbija (141,8 mil.€), Turska (136,2 mil.€) i Njemačka (71,4 mil.€). Visoko učešće imale su i strane direktne investicije iz Kipra (70,6 mil.€), SAD (60,5 mil. €), Švajcarske (52,8 mil.€) i UAE (47,9 mil.€).

Neto priliv stranih direktnih investicija (SDI) u prvom kvartalu 2026. iznosio je 75,7 mil.€, što je za 38,1% manje u odnosu na prvi kvartal 2025. Ukupan priliv SDI iznosio je 206,6 mil.€, što predstavlja pad od 2,4% u odnosu na prethodnu godinu. U strukturi vlasničkih ulaganja, investicije u kompanije i banke iznosile su 37,1 mil.€ (71,3% više), što u dužem periodu može generisati veći nivo produktivnosti i dugoročni

ekonomski rast. Ulaganja u nekretnine iznosila su 101,4 mil.€ ili 10,7% manje. Priliv SDI u formi interkompanijskog duga iznosio je 65,1 mil.€, što je za 7,2% manje u odnosu na 2025. Ukupan odliv SDI u prvom kvartalu 2026. iznosio je 130,9 mil.€, što je za 46,3% više u odnosu na uporedni period 2025. Najveće učešće u ukupnom prilivu SDI imale su Srbija (35,6 mil.€), Turska (30,3 mil.€) i SAD (15,1 mil.€).

Shodno pokretanju snažnog investicionog ciklusa, u srednjoročnom periodu se očekuje zadržavanje stabilne stope učešća stranih direktnih investicija, koje će imati pozitivne

multiplikativne efekte u ukupnoj ekonomskoj aktivnosti.

Na finansijskom računu u periodu januar-mart 2026. godine, neto priliv kapitala povećan je za 13,9% u odnosu na prvi kvartal 2025. Neto priliv na računu stranih direktnih investicija smanjen je za 38,1% i iznosio je 75,7 mil.€. Neto priliv po osnovu portfolio investicija u prvom kvartalu 2026. godine iznosio je oko 29,0 mil.€, dok je u istom periodu 2025. godine zabilježen neto odliv u iznosu od 66,5 mil.€. Na računu ostalih investicija zabilježen je neto priliv od oko 166,0 mil.€. Kretanja na ovom računu karakteriše povećanje kreditnih obaveza banaka, države i ostalih sektora prema inostranstvu. Na kraju prvog kvartala 2026, novčana sredstva Centralne banke Crne Gore na ino računima i u trezoru manja su za 313,3 mil.€ u odnosu na stanje zabilježeno 31.12.2025. godine.

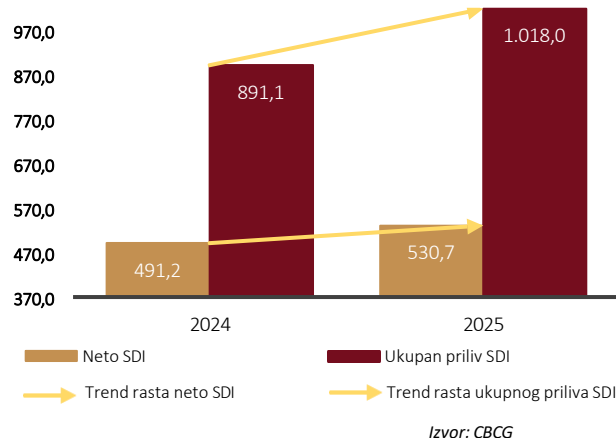
1.8. Javne finansije

Javne finansije karakteriše stabilnost i pojačana disciplina, rast naplate budžetskih prihoda i nastavak kapitalnog investicionog ciklusa uprkos globalnim ekonomskim izazovima u 2026. godini.

Rast naplate budžetskih prihoda u 2025. godini potvrđuje snažnu ekonomsku aktivnost, nastavak suzbijanja sive ekonomije i viši nivo poreske discipline, što dodatno osnažuje kvalitet javnih finansija i povjerenje u fiskalnu održivost Crne Gore. Posebno je značajno što su ovi rezultati ostvareni u prvoj godini implementacije sveobuhvatnih reformi predviđenih Fiskalnom strategijom, uključujući najvažniju reformu, program Evropa sad 2. Ostvareni trendovi potvrđuju da reforme usmjerene na jačanje životnog standarda građana mogu biti kompatibilne sa rastom budžetskih prihoda, stvarajući čvrstu osnovu za dalji ekonomski rast i održivi razvoj zemlje.

U skladu sa navedenim, javni prihodi³ u 2025. godini ostvareni su na nivou od 3.358 mil. € ili 41,1% procijenjenog BDP-a (8.170,7 mil.€), što predstavlja značajan rast u odnosu na 2024. godinu, i to za 169,6 mil. € ili 5,3%. U istom periodu prihodi budžeta ostvareni su gotovo na nivou plana za 2025. godinu. **Javni prihodi** u prvom kvartalu 2026. godine iznosili su 721,8 mil.€ ili 8,4% procijenjenog BDP-a (8.564,6 mil.€) i u odnosu na planirane veći su za 22,3 mil.€ ili 3,2%. U odnosu na prvi kvartal 2025. godine, javni prihodi su veći za 55,5 mil.€ ili 8,3%.

Grafik 8: Neto i ukupne SDI, 2024 i 2025, u mil. €

³ Podaci su preliminarni do usvajanja Zakona o završnom računu Budžeta za 2025. godinu

Javna potrošnja u 2025. godini iznosila je 3.704,8 mil.€ ili 45,3% BDP-a i veća je za 44 mil. € ili 1,2% u odnosu na planiranu, dok je u odnosu na prethodnu godinu veća za 267,1 mil.€ ili 7,8%, dok je u prvom kvartalu 2026. godine, **javna potrošnja** iznosila 865,5 mil.€ ili 10,1% BDP-a i manja je za 75,5 mil. € ili 8,0% u odnosu na planiranu, dok je u odnosu na prethodnu godinu veća za 116,8 mil.€ ili 15,6%.

Uzimajući u obzir ostvarene prihode i izdatke, **deficit javne potrošnje** u 2025. godini iznosio je 346,8 mil.€, odnosno bio je na nivou od 4,2% procijenjenog BDP-a, dok je prema preliminarnim podacima za prvi

kvartal 2026. godine, **deficit javne potrošnje** iznosio 143,7 mil.€, odnosno 1,7% procijenjenog BDP-a.

Krajem 2025. godine usvojen je do sada najveći budžet, vrijedan približno 3,8 milijardi eura. Zakonom o budžetu za 2026. godinu definisani su prioriteti koji se odnose na povećanje kapitalnih investicija, finansiranje infrastrukturnih projekata, održiva socijalna davanja i penzioni sistem, kao i usklađivanje sa obavezama u okviru EU integracija. Takođe, važno je napomenuti da je u okviru Plana rasta za Crnu Goru opredijeljeno ukupno 383,5 miliona eura u kombinaciji povoljnih zajmova i grantova za finansiranje kapitalnih projekata i sprovođenje reformi.

U 2025. godini realizovane su prve dvije tranše od oko 45 miliona eura, dok je krajem maja 2026. godine odobrena isplata treće tranše vrijedne 44,2 miliona eura, od čega će 20,6 miliona eura biti uplaćeno direktno u državni budžet, a 23,6 miliona eura namijenjeno je infrastrukturnim projektima kroz Zapadnobalkanski investicioni okvir.

Prema preliminarnim podacima, **prihodi budžeta** u 2025. godini iznosili su 2.874,1 mil.€, odnosno 35,2% procijenjenog BDP-a (8.170,7 mil.€). To je u odnosu na 2024. godinu, rast od 118,4 mil.€ ili 4,3%. Realizacija prihoda budžeta u posmatranom periodu iznosila je 99,6% plana za 2025. godinu.

Rast naplate prihoda budžeta u 2025. godini potvrđuje snažnu ekonomsku aktivnost, smanjenje sive ekonomije i unaprjeđenje poreske discipline, što Crnoj Gori obezbjeđuje stabilnu i povoljnu sliku javnih finansija, a samim tim i jača povjerenje u fiskalnu održivost.

Grafik 9: Kretanje prihoda opšteg, centralnog i lokalnog nivoa u 2025. godini (mil.€)

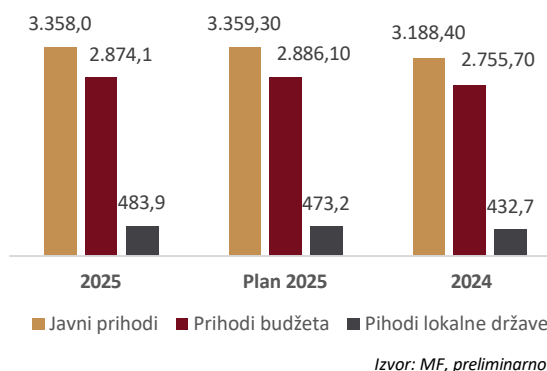

Tabela 2: Izvorni prihodi budžeta 01/01/2025 - 31/12/2025

Kategorija prihoda budžeta	Ostvarenje za period 2024	Ostvarenje za period 2025	Apsolutno odstupanje (u mil. €)	Stopa promjene (u %)
Porez na dohodak fizičkih lica	88.2	112.0	23.9	27.1
Porez na dobit pravnih lica	214.0	233.4	19.5	9.1
Porez na dodatu vrijednost	1222.6	1403.7	181.1	14.8
Akcize	368.6	403.2	34.6	9.4
Porezi ukupno⁴	1968.6	2238.6	270.0	13.7

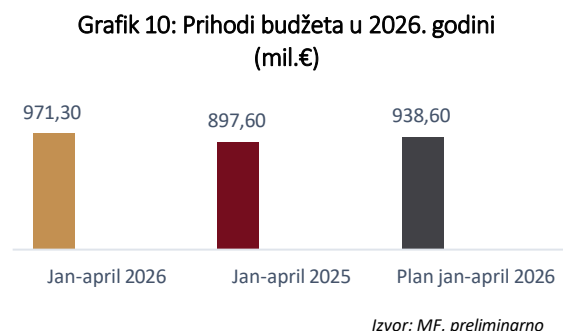
Izvor: Ministarstvo finansija, preliminarno

⁴ Porez na dohodak fizičkih lica, porez na dobit pravnih lica, porez na dodatu vrijednost, akcize, porez na međunarodnu trgovinu i transakcije, ostali državni porezi

Prema preliminarnim podacima, **izdaci budžeta** za 2025. godinu iznosili su 3.193,2 mil. € ili 39,1% procijenjenog BDP-a. Tekući izdaci u prethodnoj godini ostvareni su u iznosu od 1.250,3 mil. €, što je manje za 11,5 mil.€ ili 0,9% u odnosu na plan.

U 2025. godini, ostvaren je **deficit budžeta** u iznosu od 319,1 mil.€, odnosno na nivou od 3,9% procijenjenog BDP-a. **Takođe, u istom periodu ostvaren je suficit tekuće potrošnje u iznosu od 10,8 mil.€.**

Za samo četiri mjeseca 2026. godine, prihodi budžeta dostigli su gotovo milijardu eura, uz snažan rast u odnosu na prethodnu godinu i ostvarenje iznad plana. Naime, u navedenom periodu prihodi budžeta iznosili su 971,3 mil. € ili 11,3% procijenjenog BDP-a (8.564,6 mil. €), što je za značajnih 73,8 mil. € ili 8,2% veće u odnosu na isti period prethodne godine, dok je u istom periodu premašen i plan za period januar-april, i to za 32,7 mil. €, odnosno 3,5%. Rast prihoda budžeta

dominantno opredjeljuju dobra naplata PDV-a, akciza i doprinosa, uz kontinuirano pozitivno kretanje ostalih ključnih kategorija prihoda budžeta.

Izdaci budžeta za period januar-april 2026. godine iznosili su 996,3 mil. € ili 11,6% procijenjenog BDP-a. U odnosu na isti period prethodne godine, izdaci odstupaju za 66,2 mil. € ili 7,1% kao posljedica uvećanih izdvajanja za obaveze mandatornog karaktera. U odnosu na plan ove godine, izdaci su manji za 144,7 mil. € ili 12,7%, što proizilazi iz dinamike dospijevanja obaveza.

Uzimajući u obzir ostvarene prihode i rashode u periodu januar-april 2026. godine, ostvaren je **budžetski deficit** u iznosu od 25 mil. €, što predstavlja 0,29% procijenjenog BDP-a. **Istovremeno, tekuća potrošnja bilježi suficit od 43,75 mil. €, odnosno 0,5% BDP-a. U aprilu je ostvaren suficit budžeta u iznosu od 98,9 mil. € ili 1,2% BDP-a.**

Ukupan javni dug na dan 31.12.2025. godine, iznosio je 5.188,41 miliona eura, odnosno 63,50% BDP-a⁵. Tokom 2025. godine država se primarno zaduživala radi redovne otplate duga i formiranja fiskalne rezerve za 2026. i 2027. godinu. Zahvaljujući tome, ukupno raspoloživa sredstva na kraju 2025. godine iznosila su 661,74 miliona eura, što predstavlja snažnu finansijsku osnovu za naredni period. Ukupan javni dug Crne Gore, na dan 31.03.2026. godine, iznosio je 5.133,5 mil. €, odnosno 59,9% BDP-a. Uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija (uključujući i 38.477 unci zlata) neto javni dug Crne Gore, na dan 31.03.2026. godine, iznosio je 4.483 mil. €, odnosno 52,3% BDP-a.

U narednom periodu, Crna Gora će nastaviti sa sprovođenjem mjera iz Fiskalne strategije, fokusirajući se na: unaprjeđenje naplate prihoda kroz modernizaciju poreske administracije, racionalizaciju javne potrošnje, uredno servisiranje svih obaveza i jačanje fiskalne discipline.

1.9. Makroekonomski i fiskalni rizici

Ostvarivanje ekonomskih pokazatelja u skladu sa očekivanjima i planom Ministarstva finansija i Vlade, podložno je izazovima i rizicima, koji se dominantno odnose na nepovoljno geopolitičko okruženje i usporavanje evropske ekonomije.

⁵ Prema preliminarnim podacima Monstata, BDP za 2025. godinu iznosi 8.170,74 miliona eura

U tom kontekstu, identifikovani su rizici koji mogu uticati na makroekonomske i fiskalne pokazatelje:

RIZIK	POZITIVNI	NEGATIVNI
Politički	<ul style="list-style-type: none"> Crna Gora trenutno ima zatvorenih 16 od ukupno 33 pregovaračka poglavlja⁶ i aktivno sprovodi mjere i obaveze iz Reformske agende, uz finansijsku podršku Plana rasta za Zapadni Balkan. Dalji napredak u procesu pristupanja Evropskoj uniji mogao bi doprinijeti dodatnom jačanju povjerenja investitora i povećanju priliva stranih direktnih investicija, stvarajući povoljnije uslove za ubrzanje ekonomskog rasta i procesa konvergencije ka prosjeku Evropske unije. 	<ul style="list-style-type: none"> Pojačane geopolitičke i trgovinske tenzije na Bliskom Istoku, uključujući poremećaje u snabdijevanju energentima, u prvim mjesecima 2026. godine doprinijela su rastu cijena nafte i prirodnog gasa, kao i povećanoj neizvjesnosti na međunarodnim finansijskim tržištima. U zavisnosti od dužine trajanja ovih dešavanja, navedena kretanja mogu se posredno odraziti na crnogorsku ekonomiju kroz uticaj na ekonomski rast, inflaciju i nižu naplatu poreskih prihoda.
Ekonomski	<ul style="list-style-type: none"> Sprovođenjem Plana rasta za Zapadni Balkan obezbjeđuju se dodatni prihodi za finansiranje reformi i obezbjeđuje implementacija i sprovođenje ključnih reformi u prioritetnim oblastima; Reformom Poreke uprave i Uprave carina utiče se na unaprjeđenje poslovnog ambijenta, efikasniju naplatu a samim tim i na povećanje javnih prihoda; Snažniji realni rast BDP a od projektovanog imao bi direktan pozitivan efekat na prihode (PDV, akcize, porez na dobit i dohodak) i saldo budžeta; Intenziviranje aktivnosti na smanjenju neformalne ekonomije, kroz pojačan inspeksijski nadzor i efikasniju institucionalnu koordinaciju, uticaće pozitivno na javne prihode; Reformama u procesu budžetiranja i jačanje budžetske inspekcije povećava se fiskalna disciplina i transparentnost javnih finansija što se pozitivno odražava na glavne fiskalne pokazatelje; Potencijalna naplata prihoda po osnovu procesa dodjele koncesije "Aerodroma Crne Gore" AD koja se nalazi u završnoj fazi, mogla 	<ul style="list-style-type: none"> Kašnjenje u implementaciji pojedinih mjera usmjerenih na povećanje javnih prihoda, može uticati na povećanje projektovanog gotovinskog deficita budžeta i javnog duga u srednjem roku; Usporavanjem evropske ekonomije i trajućim inflatornim pritiscima na globalnom nivou, ranjivosti domaće ekonomije ostaju snažno izražene. Efekti značajnijih promjena u privrednim trendovima EU, se dominantno odnose na potencijalno niži rast turizma u Crnoj Gori, investicija i potrošnje, a posljedično i na niži ekonomski rast; Odlazak dijela strane radne snage može uticati na usporavanje dinamike na tržištu rada, uz moguće efekte na privatnu potrošnju, sektor usluga i tržište nekretnina, kao i na ukupnu investicionu i poslovnu aktivnost; Uvođenje CBAM mehanizma Evropske unije može dovesti do povećanja troškova izvoza i smanjenja konkurentnosti izvozno orijentisanih sektora, posebno u energetici; Klimatske promjene mogu imati efekte po dinamiku rasta ekonomije u srednjem roku, usljed uticaja na sektore: turizma, poljoprivrede i energetike.

⁶ Presjek u junu 2026. godine.

RIZIK	POZITIVNI	NEGATIVNI
	<p>bi predstavljati jednokratni prihod od 100 mil. € za državu po osnovu ovog aranžmana;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ukidanjem pojedinih poreskih rashoda za odgovarajuće grupe poreza, stvaraju se uslovi za potencijalno veću naplatu prihoda budžeta; • Nastavak izgradnje autoputa uticaće pozitivno na bolju povezanost sjeverne sa centralnom i južnom regijom, veću turističku atraktivnost i ekonomsku aktivnost; • Legalizacijom bespravno izgrađenih objekata stvoriće se uslovi za povećanje javnih prihoda i povećati stepen fiskalne i budžetske discipline. 	

Ministarstvo finansija je, u saradnji sa Međunarodnim monetarnim fondom i Svjetskom bankom, u prethodnom periodu realizovalo značajne projektne cikluse i tehničke misije u oblasti jačanja fiskalnih analiza i planiranja ekonomske politike, uključujući i sprovođenje obuka za jačanje internih institucionalnih kapaciteta. U tom okviru, uz tehničku podršku MMF-a, kontinuirano se uspostavljaju procedure za prepoznavanje, kvantifikovanje i monitoring ključnih fiskalnih rizika. Takođe, Ministarstvo finansija je trenutno u završnoj fazi izrade Izjave o fiskalnim rizicima, koja će na sveobuhvatan i sistematizovan način obuhvatiti fiskalne rizike koji proizilaze iz makroekonomskih kretanja, budžetskih prihoda i rashoda, javnog duga, lokalne samouprave, javnih investicija i drugih relevantnih oblasti fiskalne izloženosti. Na ovaj način se kreira okvir za kontinuirano, ažurno i sistemsko praćenje fiskalnih rizika, čime se jača sposobnost pravovremenog identifikovanja potencijalnih fiskalnih pritisaka i obezbjeđuje efikasniji mehanizam ranog upozorenja, sa ciljem blagovremenog i adekvatnog odgovora na moguće negativne fiskalne šokove.

2. SEKTORSKE POLITIKE

Crnogorska ekonomija se suočava sa strukturnim izazovima koji ograničavaju njen dugoročni razvojni potencijal. Izražena zavisnost od sektora usluga, posebno turizma, kao i značajno oslanjanje na strane investicije, doprinijeli su povećanoj osjetljivosti ekonomije na spoljne šokove i promjene u međunarodnom okruženju. Dodatni pritisci proistekli iz globalnih geopolitičkih i ekonomskih kretanja ukazali su na potrebu jačanja otpornosti privrede i redefinisanja razvojnih prioriteta. U takvim okolnostima, ekonomska politika usmjerena je ka stvaranju uslova za održiviji privredni rast, unaprjeđenje konkurentnosti i poboljšanje kvaliteta života građana.

Posebna pažnja usmjerena je na podršku domaćoj privredi kroz programe namijenjene poljoprivrednim proizvođačima, mikro, malim i srednjim preduzećima, kao i kroz unaprjeđenje pristupa finansijskim sredstvima i kreditnim linijama. Kao zemlja kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, Crna Gora nastavlja da usklađuje svoje razvojne politike sa strateškim ciljevima EU, sa posebnim fokusom na zelenu i digitalnu tranziciju. Prioriteti uključuju poboljšanje poslovnog ambijenta i razvoj privatnog sektora, ubrzanje digitalne i energetske tranzicije, jačanje ljudskog kapitala, kao i dalje unaprjeđenje institucionalnog okvira i vladavine prava.

Digitalizacija i razvoj informaciono-komunikacionih tehnologija imaju sve značajniju ulogu u modernizaciji ekonomije, unaprjeđenju efikasnosti i podsticanju inovacija, uz istovremeno smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu. Nastavak reformskih procesa i odgovorno upravljanje ekonomskom politikom, ostaju ključni preduslovi za izgradnju stabilne, održive i inkluzivne ekonomije, sposobne da odgovori savremenim globalnim izazovima i zahtjevima evropskih integracija.

2.1. Sektor preduzeća

2.1.1. Unaprjeđenje poslovnog ambijenta

Tokom 2025. godine, Crna Gora je nastavila sprovođenje reformi usmjerenih na unaprjeđenje poslovnog ambijenta, jačanje konkurentnosti privrede i ubrzanje procesa integracije u jedinstveno evropsko tržište. Aktivnosti su bile usmjerene na unaprjeđenje regulatornog okvira, digitalizaciju finansijskih usluga i dalje usklađivanje sa standardima Evropske unije.

Jedan od najznačajnijih iskoraka ostvaren je u oblasti platnog prometa i finansijske integracije sa Evropskom unijom. Nakon što je u novembru 2024. godine postala prva zemlja Zapadnog Balkana uključena u geografsko područje Jedinstvenog područja plaćanja u eurima (SEPA), Crna Gora je tokom 2025. godine nastavila aktivnosti na implementaciji SEPA platnih šema i prilagođavanju domaćeg finansijskog sistema evropskim standardima.

U aprilu 2025. godine CBCG je podnijela zvaničnu prijavu Evropskom platnom savjetu (EPC) za pristupanje SEPA platnim šemama, dok su se istom procesu pridružile i poslovne banke koje posluju na crnogorskom tržištu. Kao rezultat sprovedenih regulatornih, tehničkih i institucionalnih aktivnosti, bankarski sektor Crne Gore je od 6. oktobra 2025. godine postao operativni dio SEPA sistema, dok su prve SEPA transakcije

realizovane 7. oktobra 2025. godine. Time su građanima i privredi omogućena brža, sigurnija i višestruko jeftinija prekogranična plaćanja prema državama članicama SEPA područja.

Značaj efekata pristupanja SEPA sistemu potvrđen je i nalazima Svjetske banke. Prema izvještaju objavljenom početkom 2026. godine, nakon operativnog uključivanja u SEPA sistem, Crna Gora je postala zemlja sa najnižim troškovima prekograničnih plaćanja prema Evropskoj uniji među ekonomijama Zapadnog Balkana. Troškovi transfera novca prema državama Evropske unije višestruko su smanjeni, dok je istovremeno značajno ubrzana realizacija međunarodnih platnih transakcija. Navedene promjene doprinose smanjenju troškova poslovanja, većoj predvidivosti poslovnih tokova i jačanju konkurentnosti domaće privrede na evropskom tržištu.

Nastavak reformskih aktivnosti tokom 2025. godine potvrđuje opredijeljenost Crne Gore ka stvaranju modernog, konkurentnog i atraktivnog poslovnog i investicionog okruženja, zasnovanog na principima evropskog jedinstvenog tržišta i jačanju institucionalnih kapaciteta za sprovođenje ekonomskih reformi.

Skupština Crne Gore usvojila je Zakon o Kreditno-garantnom fondu u julu 2025. godine, čime su stvoreni institucionalni i pravni uslovi za početak rada ove značajne razvojne finansijske institucije. Kreditno-garantni fond predstavlja instituciju osnovanu sa ciljem unapjređenja pristupa finansiranju privrednih subjekata, prvenstveno mikro, malih i srednjih preduzeća, preduzetnika, poljoprivrednih proizvođača, žena u biznisu i drugih lica koja obavljaju privrednu djelatnost.

Osnovna svrha Fonda jeste da olakša pristup kreditnim sredstvima onim privrednim subjektima koji raspolažu održivim poslovnim idejama i razvojnim projektima, ali zbog nedostatka adekvatnog kolaterala, ograničene kreditne istorije ili drugih prepreka imaju otežan pristup finansiranju kod komercijalnih banaka. Na taj način Fond doprinosi aktiviranju razvojnih potencijala domaće privrede, podsticanju investicija, otvaranju novih radnih mjesta i jačanju konkurentnosti crnogorske ekonomije.

Početni kapital Kreditno-garantnog fonda iznosi 10,6 miliona eura, pri čemu je 600.000 eura opredijeljeno za uspostavljanje i operativno funkcionisanje institucije, dok je 10 miliona eura namijenjeno za realizaciju garantnih šema i podršku privredi. Sredstva za osnivanje Fonda obezbjeđuje Vlada Crne Gore kao osnivač, potvrđujući opredijeljenost države ka stvaranju povoljnijeg poslovnog ambijenta i snažnijoj podršci preduzetništvu.

2.1.2. Sektor malih i srednjih preduzeća

Mikro, mala i srednja preduzeća (MMSP), kao sektor koji čini najveći dio ukupnog broja preduzeća u Crnoj Gori, u velikoj mjeri doprinose privrednom razvoju i konkurentnosti ekonomije i po svim relevantnim indikatorima, generalno bilježe dinamičan rast i razvoj. Prema podacima Poreske uprave, broj MMSP u 2025. godini iznosio je 51,386 što čini povećanje od 6,76% u odnosu na 2024. godinu (48.131 preduzeća), odnosno 50,98% u odnosu na 2021. godinu (34,035 preduzeća).

U ukupnoj strukturi MMSP, na kraju 2025. godine najviše je bilo registrovano mikro preduzeća 48,783, odnosno 94,93%, koja zapošljavaju 87,688 lica odnosno 54,60%, zatim malih preduzeća 2,302, odnosno

4,48%, koja zapošljavaju 42,923 lica, odnosno 26,73%, dok je broj srednjih preduzeća iznosio 301 odnosno 0,59% koja zapošljavaju 29,990 lica – 18,67%.

Posmatrano u kraćem vremenskom periodu, podaci Poreske uprave ukazuju da broj mikro, malih i srednjih preduzeća u periodu od 2021-2025. godine bilježi kontinuiran rast, tako da u 2025. godini imamo 50,98% više preduzeća u odnosu na 2021. godinu, dok je broj zaposlenih povećan za 38,27%.

U strukturi MMSP najviše posluju mikro preduzeća koja zapošljavaju 1-10 zaposlenih, a koja istovremeno bilježe najveći rast u periodu 2021-2025. godine i to za 51,82%. Broj malih i srednjih preduzeća je takođe rastao, i to malih preduzeća za 39,52% a srednjih za 18,97%. Takođe, u istom periodu, rast broja zaposlenih zabilježen je u mikro preduzećima za 45,03%, malim za 40,97% i srednjim za 18,82%.

U Crnoj Gori, žene čine 58,2% nezaposlenih, dok je njihovo učešće u vlasništvu preduzeća svega 25%. Rodni jaz u zaradama iznosi 21,6%, što znači da su žene u prosjeku zarađivale 78,4 centa za svaki euro koji su zaradili muškarci. Takođe podaci pokazuju da žene čine nešto više od trećine (36%) ukupnog broja upisanih vlasnika/ca nekretnina u Crnoj Gori, što direktno utiče na njihovu kreditnu sposobnost i mogućnost pokretanja biznisa.

Žene u Crnoj Gori su vlasnice 25.60% privrednih društava, najčešće su vlasnice mikro preduzeća (96,80%) a rjeđe malih (3%) i srednjih (0.21%), dok ih skoro i nema kao vlasnica velikih preduzeća. U mikro, malim i srednjim preduzećima u vlasništvu žena, zaposleno je 29.259 lica odnosno 14.26% svih zaposlenih u MMSP u Crnoj Gori (161.601 lica).

U periodu 2021-2025, broj preduzeća u većinskom vlasništvu žena je porastao za 62,15%, dok je takođe i učešće broja preduzeća u većinskom vlasništvu žena u ukupnom broju MMSP poraslo za 2,5%.

Stoga se može istaći da ove brojke predstavljaju rezultat primjene politike ženskog preduzetništva kao i specifične programske podrške u prethodnom periodu, sa kojom je neophodno nastaviti.

2.2. Mrežne industrije

2.2.1. Energetika

Prema podacima Godišnjeg energetskeg bilansa Crne Gore, proizvodnja električne energije u Crnoj Gori u 2025. godini iznosila je 2.373,03 GWh, što je 17,42% manje od planirane proizvodnje za 2025. godinu. Ipak, izrazito je pozitivna činjenica **da je od ukupne proizvodnje električne energije čak 77,9% proizvedeno iz obnovljivih izvora energije (OIE) – 1.847,71 GWh**, dok je 22,1% električne energije (525,32 GWh) proizvedeno iz TE Pljevlja. Sa druge strane, bruto potrošnja električne energije u 2025. godini iznosila je 3.410,71 GWh što je 5,16% više u odnosu na planiranu potrošnju.

Proizvodnja kod velikih hidroelektrana (HE) je ostvarena ispod plana. HE “Perućica” je proizvela 75,21% od planirane proizvodnje električne energije, a HE “Piva 73,81% od planirane proizvodnje, dok su male HE ostvarile proizvodnju 106,32% od planirane proizvodnje električne energije.

Solarne elektrane (SE) su ostvarile proizvodnju 112,52% u odnosu na planiranu, dok su vjetroelektrane (VE) ostvarile 91,44% od planirane proizvodnje električne energije.

Termoelektrana Pljevlja je (redukovani) plan proizvodnje električne energije ostvarila na nivou 89,34%.

Bilans proizvodnje električne energije u posmatranom periodu prikazan je u narednoj tabeli.

Tabela 3: Proizvodnja električne energije u 2025. godini i plan proizvodnje za 2026. godinu

Proizvodni kapaciteti	Plan 2025.	Ostvarenje 2025.	Ostvareno 2024.	Ostvarenje plana (%)	Odnos 2025/2024 (%)	Plan 2026.
UKUPNO (1+2+3+4)	2,873.57	2,373.03	3,446.60	82.58%	68.85%	3,798
1. Hidroelektrane	1,869.52	1,448.28	1,755.78	77.47%	82.49%	1,846
HE Perućica	950.00	714.47	854.94	75.21%	83.57%	920
HE Piva	750.00	553.58	746.00	73.81%	74.21%	750
Male HE	169.52	180.23	154.84	106.32%	116.40%	176
2. Vjetroelektrane	326.00	298.11	291.46	91.44%	102.28%	455
3. Solarne elektrane	90.05	101.32	61.52	112.52%	164.70%	198
4. Termoelektrana "Pljevlja"	588.00	525.32	1,337.84	89.34%	39.27%	1,299

Izvor: Izvještaj o realizaciji Energetskog bilansa za 2025. godinu⁷, Energetski bilans Crne Gore za 2025. godinu⁸

Crna Gora je tokom 2025. godine nastavila sprovođenje aktivnosti usmjerenih na ubrzanje energetske tranzicije, povećanje energetske sigurnosti i usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti energetike. Prioriteti energetske politike bili su dalji razvoj obnovljivih izvora energije, unaprjeđenje energetske efikasnosti, dekarbonizacija energetskog sektora i modernizacija postojeće energetske infrastrukture.

Jedan od najznačajnijih reformskih iskoraka u energetskom sektoru tokom 2025. godine bio je **pokretanje prvog aukcijskog procesa za dodjelu tržišnih premija za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora**, čime je Crna Gora uspostavila savremen i transparentan mehanizam podrške investicijama u zelenu energiju. Uvođenje aukcijskog procesa za dodjelu tržišnih premija za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora predstavlja prekretnicu za domaću energetiku – Crna Gora po prvi put primjenjuje tržišni model dodjele podrške za obnovljive izvore, koji omogućava fer nadmetanje investitora, obezbjeđuje transparentnost i maksimizira zaštitu javnog interesa. Aukcijski model je istovremeno kruna višegodišnjih regulatornih reformi u oblasti energetike, uključujući usvajanje novog zakonodavnog okvira usklađenog sa pravnom tekovinom Evropske unije. Istovremeno, stvaraju se preduslovi za značajnije ulaganje u nove kapacitete iz obnovljivih izvora energije, jačanje energetske sigurnosti i otpornosti elektroenergetskog sistema, ubrzanje procesa dekarbonizacije i ostvarivanje nacionalnih ciljeva zelene tranzicije. Pokretanjem prvih aukcija Crna Gora je dodatno potvrdila svoju opredijeljenost ka izgradnji konkurentnog, održivog i klimatski neutralnog energetskog sistema, u skladu sa obavezama iz procesa pristupanja Evropskoj uniji.

Značajan doprinos daljem oblikovanju strateškog okvira energetske politike predstavljalo je usvajanje **Nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NEKP)**, ključnog dokumenta kojim su definisani prioriteti razvoja energetskog sektora do 2030. godine. Planom su utvrđeni ambiciozni ciljevi u pogledu povećanja udjela obnovljivih izvora energije, unaprjeđenja energetske efikasnosti, modernizacije energetskih mreža i jačanja energetske sigurnosti, uz istovremeno podsticanje investicija i razvoja konkurentnog energetskog tržišta. Kao centralni instrument sprovođenja zelene tranzicije, NEKP predstavlja važan korak ka izgradnji

⁷ Izvještaj o realizaciji Energetskog bilansa za 2025. godinu

⁸ Predlog odluke o Energetskom bilansu Crne Gore za 2026. godinu

održivog, otpornog i niskokarbonskog energetskeg sistema, potvrđujući stratešku opredijeljenost Crne Gore ka zelenoj ekonomiji i daljem usklađivanju sa evropskim energetskeg i klimatskeg politikama.

Istovremeno, nastavljen je proces transformacije elektroenergetskog sektora kroz realizaciju infrastrukturnih projekata od strateškog značaja za energetskeg stabilnost i dekarbonizaciju privrede. **Termoelektrana Pljevlja**, koja ima ključnu ulogu u obezbjeđivanju stabilnosti domačeg elektroenergetskog sistema, tokom 2025. godine **ušla je u završnu fazu ekološke rekonstrukcije** i modernizacije. Realizacijom ovog projekta omogućava se usklađivanje rada postrojenja sa savremenim evropskim standardima u oblasti zaštite životne sredine, smanjenje emisija zagađujućih materija i produženje radnog vijeka postrojenja, uz istovremeno jačanje pouzdanosti i sigurnosti snabdijevanja električnom energijom. Paralelno sa rekonstrukcijom Termoelektrane, intenzivirana je realizacija projekta **toplifikacije Pljevalja**, jednog od najznačajnijih ekoloških projekata u Crnoj Gori, kojim se stvaraju uslovi za unaprjeđenje kvaliteta vazduha, smanjenje upotrebe individualnih ložišta i povećanje kvaliteta života građana.

Nakon potpisivanja Sporazuma o energetskeg saradnji između UAE i Crne Gore, potpisanog početkom novembra 2025. godine, početkom 2026. godine **Abu Dhabi Future Energy Company PJSC – Masdar**, globalni lider u oblasti čiste energije i Elektroprivreda Crne Gore (EPCG), postigli su dogovor **o osnivanju zajedničkog preduzeća za realizaciju velikih projekata obnovljive energije u Crnoj Gori**. U skladu sa uslovima sporazuma, pomenuto zajedničko preduzeće bi imalo ključnu ulogu u razvoju, izgradnji, vlasništvu i upravljanju projektima čiste energije kroz niz tehnologija, uključujući solarnu fotonaponsku energiju, energiju vjetra, hidroenergiju, samostalne sisteme za skladištenje energije u baterijama, kao i hibridna rješenja. Kroz ovu saradnju, Masdar i EPCG će ubrzati energetskeg sigurnost Crne Gore, ali i doprinijeti energetskeg transformaciji šireg evropskog energetskeg tržišta, kroz podržavanje domaće energetske potrebe Crne Gore, uz istovremeno omogućavanje izvoza obnovljive električne energije na Balkan i u Jugoistočnu Evropu.

U narednom periodu očekuje se nastavak aktivnosti na diversifikaciji energetskeg izvora, daljem povećanju proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, usklađivanju zakonodavstva sa evropskim standardima, modernizaciji energetskeg infrastrukture i jačanju energetskeg efikasnosti.

2.2.2. Transport

Strateški okvir za razvoj sektora saobraćaja definisan je Strategijom razvoja saobraćaja Crne Gore 2019-2035, Ugovorom o osnivanju Transportne zajednice Jugoistočne Evrope, kao i Ekonomskim i investicionim planom za Zapadni Balkan koji je Evropska komisija usvojila početkom oktobra 2020. godine.

U 2025. godini, sektor saobraćaja u Crnoj Gori obilježen je izuzetno intenzivnom investicionom aktivnošću, rekordnim rezultatima u avio-saobraćaju i značajnim iskoracima u modernizaciji putne infrastrukture, uz istovremeno jačanje evropske integracije i institucionalnih reformi u svim vidovima transporta.

U oblasti drumskog saobraćaja, 2025. godina obilježena je snažnim investicionim ciklusom i ubrzanom modernizacijom infrastrukture. Realizovani **su radovi na preko 100 kilometara putne mreže**, a među najznačajnijim projektima izdvajaju se sanacija klizišta Sokolovina, Provalija, Dobrakovo i Polica, kao i završetak izgradnje puta Cetinje–Čevo, koji doprinosi boljoj povezanosti centralnog regiona i rasterećenju saobraćaja. Rekonstrukcija magistralnog pravca Berane–Ribarevina–Lepenac predstavlja jedan od najvećih infrastrukturnih zahvata u 2025. godini, sa direktnim efektima na unaprjeđenje dostupnosti sjevernog regiona i bezbjednosti saobraćaja. Tokom 2025. godine realizovano je više od 75 miliona eura investicija u putnu infrastrukturu.

U oblasti drumskog saobraćaja, tokom 2025. i početkom 2026. godine realizovane su aktivnosti na ključnom infrastrukturnom projektu – **autoputu Bar–Boljare, odnosno drugoj dionici Mateševo–Andrijevica**. U martu 2026. godine potpisan je ugovor o grantu između Ministarstva saobraćaja i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), čime je obezbijeđena dodatna bespovratna finansijska podrška za realizaciju projekta. Ovim aranžmanom, koji se nadovezuje na ranije obezbijeđeni kredit EBRD-a u iznosu od 200 miliona eura (potpisan u julu 2025. godine), kao i grant Evropske unije u iznosu od 150 miliona eura, potvrđena je snažna međunarodna finansijska podrška nastavku izgradnje druge dionice autoputa. Krajem februara kompanija Monteput potpisala je ugovor sa kineskim konzorcijumom "PowerChina - Stecol - PCCD" o projektovanju i izgradnji druge dionice auto-puta od Mateševa do Andrijevice, vrijedan 693.969.668 eura.

U oblasti vazdušnog saobraćaja ostvaren je istorijski rezultat, pri čemu su **Aerodromi Crne Gore prvi put u svojoj istoriji opslužili preko tri miliona putnika (rast od 7,4% na godišnjem nivou)**, što potvrđuje snažnu ekspanziju avio-povezanosti. Rast saobraćaja dodatno je podržan širenjem mreže međunarodnih linija i jačanjem prisustva niskobudžetnih i tradicionalnih avio-kompanija. Poseban značaj ima **otvaranje baze kompanije Wizz Air u Podgorici** u martu 2026. godine, uz značajno povećanje kapaciteta, dostupnosti i konkurentnosti crnogorskog avio-tržišta kroz preko 130 dostupnih avio-destinacija.

U 2026. godini u oblasti vazdušnog saobraćaja nastavljen je proces institucionalnog i investicionog redefinisavanja modela upravljanja Aerodromima Crne Gore, kroz postupak **odjela koncesije za aerodrome u Podgorici i Tivtu**. Vlada Crne Gore utvrdila je predlog odluke o dodjeli koncesije prvorangiranom ponuđaču – Incheon Airport Consortium (IAC) iz Republike Koreje, na period od 30 godina, uz konačnu odluku koja je u nadležnosti Skupštine Crne Gore. Koncesija predstavlja model dugoročnog upravljanja, dok država zadržava vlasništvo nad zemljištem, infrastrukturom i svim kapacitetima koji ostaju javni resurs i po isteku ugovora. Predviđeno je da se koncesija daje na period od 30 godina, a država Crna Gora ostaje 100% vlasnik zemljišta i postojeće aerodromske infrastrukture u postojećim gabaritima, bez promjene pravnog statusa javne imovine. Po isteku koncesionog perioda, sva pokretna i nepokretna imovina izgrađena ili nabavljena tokom trajanja ugovora ostaje u vlasništvu države Crne Gore. U okviru predloženog aranžmana predviđene su značajne investicije u modernizaciju i proširenje kapaciteta aerodroma u Podgorici i Tivtu, uključujući rekonstrukciju postojećih terminala i izgradnju novih objekata, uz **procijenjeni investicioni ciklus od oko 300 miliona eura**, od čega se najveći dio realizuje u prvih šest godina. Koncesija na aerodrome uključuje i jednokratnu naknadu od 100 miliona eura, kao i varijabilnu godišnju naknadu od 35% bruto prihoda.

2.2.3. Telekomunikacije

U oblasti telekomunikacija, stvaraju se uslovi za dinamičniji razvoj digitalne ekonomije, kao jednog od najvažnijih pokretača inovacija, konkurentnosti i ekonomskog rasta. Izazovi i potencijal za razvoj digitalne ekonomije obuhvaćeni su Strategijom digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026. Strategija predstavlja razvojni okvir, sa preduslovima i inicijativama potrebnim za brzu adaptaciju u sve kompleksnije digitalno okruženje.

Crna Gora je u prethodnom periodu uspostavila dobru osnovu za razvoj digitalnog društva koju dalje treba unaprjeđivati paralelno sa napretkom tehnologije. Vlada Crne Gore je važnost digitalne transformacije prepoznala kao prioritet u svim strateškim dokumentima, usvajajući nekoliko ključnih dokumenata kako bi

podržala ove procese, kao što su Strategija digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026, Strategija reforme javne uprave 2022-2026, Nacionalna strategija održivog razvoja 2030. i druga.

Jedan od najznačajnijih iskoraka u oblasti digitalne transformacije u 2025. godini predstavlja **početak implementacije projekta MontEDIH (Montenegrin European Digital Innovation Hub) – Evropski digitalni inovacioni centar u Crnoj Gori**, koji je zvanično započeo 1. januara 2025. godine. Projekat ima strateški značaj za unaprjeđenje digitalnih kapaciteta malih i srednjih preduzeća i javne uprave, kroz primjenu naprednih tehnologija i jačanje inovacionog ekosistema.

MontEDIH je dio evropske mreže European Digital Innovation Hubs (EDIH) u okviru programa Digitalna Evropa, pri čemu ukupna vrijednost projekta iznosi oko 2 miliona eura, uz kofinansiranje Evropske unije (50%), Vlade Crne Gore (45%) i partnerskih institucija (5%). Projektom koordinira Elektrotehnički fakultet Univerziteta Crne Gore, a u konzorcijumu učestvuju Privredna komora Crne Gore, Univerzitet Donja Gorica, Naučno-tehnološki park, Tehnopolis i drugi relevantni akteri. Kroz MontEDIH se omogućava testiranje i primjena tehnologija poput vještačke inteligencije, IoT-a (internet stvari), blockchaina i HPC-a (računarstva visokih performansi), kao i obuke, povezivanje sa evropskim inovacionim mrežama i podrška razvoju pilot projekata. Na taj način se doprinosi jačanju digitalne konkurentnosti privrede i efikasnosti javne uprave, uz ubrzanje digitalne transformacije Crne Gore.

U 2025. godini nastavljen je i intenzivan razvoj digitalne infrastrukture i elektronskih javnih usluga, kroz **unaprjeđenje portala eUprave**, digitalizaciju upravnih procedura i širenje interoperabilnih sistema državne uprave. Poseban fokus stavljen je na povezivanje registara i razvoj centralnih platformi za razmjenu podataka, čime se doprinosi efikasnijem i bržem pružanju usluga građanima i privredi. U tom kontekstu, značajan iskorak predstavlja i **razvoj i implementacija IRMS – Integrisanog sistema za upravljanje prihodima (Integrated Revenue Management System)**, koji doprinosi modernizaciji poreske administracije, boljoj kontroli prihoda i povećanju efikasnosti poreskih procesa. IRMS portal je otpočeo sa radom od januara 2026. godine i predstavlja značajan iskorak ka potpunoj digitalizaciji Poreske uprave i unaprjeđenju poslovnog ambijenta.

Paralelno, unaprijeđeni su kapaciteti u oblasti sajber bezbjednosti, uključujući jačanje sistema zaštite kritične digitalne infrastrukture i usklađivanje sa relevantnim EU standardima. Digitalna transformacija dodatno je podržana kroz proces usklađivanja sa evropskim digitalnim jedinstvenim tržištem u okviru pregovaračkog Poglavlja 10, što doprinosi jačanju konkurentnosti crnogorske ekonomije i njenom boljem pozicioniranju u regionalnom digitalnom okruženju.

2.3. Tržište rada i socijalna zaštita

2.3.1. Tržište rada

U oblasti tržišta rada nastavljene su aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje zaposlenosti, jačanje socijalne uključenosti i stvaranje povoljnijeg ambijenta za tržište rada, sa posebnim fokusom na mlade, žene, dugoročno nezaposlena lica i druge osjetljive kategorije stanovništva. Dalji ekonomski rast, unaprjeđenje poslovnog ambijenta i sprovođenje reformskih i investicionih aktivnosti doprinose stvaranju uslova za efikasnije odgovore na izazove tržišta rada. Istovremeno, kroz saradnju Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, nadležnih ministarstava i međunarodnih partnera realizuje se niz projekata i aktivnosti:

- Tokom 2025. godine realizovan je projekat „EU podrška sektoru zapošljavanja i socijalne politike u Crnoj Gori“, kojim se sprovode preporuke i strategije usmjerene na unaprjeđenje socijalne ekonomije, tržišta rada i socijalne aktivacije, uz jačanje institucionalnih kapaciteta i kvaliteta usluga.
- Nastavljena je realizacija projekta „Jačanje kapaciteta za inkluzivni razvoj i reforme“, sa ciljem jačanja kapaciteta institucija za sprovođenje reformi u oblasti zapošljavanja i socijalne politike, kao i daljeg razvoja sektorskih politika u saradnji sa Evropskom unijom.
- Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije uključilo se u implementaciju projekata „Religious R.O.A.D.“ i „GOAL HEALTH“, koji doprinose jačanju regionalne saradnje, međureligijskog dijaloga i unaprjeđenju zdravstvenih i socijalnih usluga za osjetljive grupe.
- Tokom 2025. godine promovisani su besplatni IT programi obrazovanja odraslih u Nikšiću, Podgorici i Bijelom Polju, u koje je uključeno 429 nezaposlenih lica, sa ciljem povećanja njihove konkurentnosti i zapošljivosti.
- U novembru 2025. godine održan je okrugli sto Privredne komore i Zavoda za zapošljavanje na temu povezivanja potreba privrede i mjera aktivne politike zapošljavanja, pri čemu je poseban fokus stavljen na razvoj digitalnih, zelenih i praktičnih vještina u deficitarnim zanimanjima.
- Početkom 2026. godine usvojen je ažurirani Akcioni plan za pristupanje Crne Gore EURES mreži, što predstavlja jedno od ključnih mjerila za zatvaranje Poglavlja 2 – Sloboda kretanja radnika, pri čemu Zavod za zapošljavanje ima centralnu ulogu u implementaciji EURES standarda.
- U 2026. godini opredijeljeno je ukupno 2,25 miliona eura za realizaciju programa javnih radova i samozapošljavanja kroz projekte „START2GROW – zeleni klik za aktivaciju“ i „START2GROW – žene za zeleni klik“, usmjerene na podsticanje zapošljavanja, posebno žena i korisnika materijalnog obezbjeđenja, kao i razvoj zelenih i digitalnih biznisa.

Navedene aktivnosti doprinose daljem unaprjeđenju tržišta rada kroz jačanje institucionalnih kapaciteta, razvoj aktivnih mjera zapošljavanja i veću socijalnu uključenost osjetljivih kategorija stanovništva. Istovremeno, sprovedene reforme i projekti predstavljaju važan korak ka usklađivanju sistema zapošljavanja i socijalne politike sa evropskim standardima, uz podsticanje razvoja konkurentnije, održive i inkluzivne ekonomije u Crnoj Gori.

U vezi sa zakonodavstvom u oblasti tržišta rada, sprovedene su značajne aktivnosti na unaprjeđenju regulatornog i institucionalnog okvira u cilju usklađivanja sa pravnom tekovinom Evropske unije i međunarodnim standardima rada. Vlada Crne Gore utvrdila je Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o strancima, kojim se pojednostavljuju i unaprjeđuju procedure boravka i rada stranaca. Utvrđeni su i prijedlozi zakona kojima se unaprjeđuju radna i socijalna prava, uključujući Zakon o radu, Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Zakon o boračkoj i invalidskoj zaštiti i Zakon o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom. Predloženim izmjenama dodatno se jača zaštita zaposlenih, unaprjeđuje postupak ostvarivanja prava iz oblasti rada i socijalne zaštite, preciziraju procedure utvrđivanja invalidnosti i profesionalne rehabilitacije, te obezbjeđuje efikasnije i transparentnije pružanje usluga. U cilju reforme sistema procjene invaliditeta, utvrđen je i Prijedlog zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta, kojim se uspostavlja jedinstven sistem vještačenja kroz poseban zavod. Takođe, utvrđeni su Prijedlog zakona o zaštiti i zdravlju na radu, kao i izmjene Zakona o radu u okviru obaveza iz Poglavlja 19, radi daljeg usklađivanja sa standardima Evropske unije i Međunarodne organizacije rada, dok su izmjenama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova i Zakona o parničnom postupku unaprijeđeni mehanizmi zaštite prava zaposlenih i poslodavaca i povećana efikasnost postupaka radnih sporova.

2.3.2. Obrazovanje i istraživanje

Crna Gora je u proteklom periodu nastavila sa sprovođenjem ključnih inicijativa u oblasti obrazovanja, nauke i inovacija, s ciljem izgradnje modernog, efikasnog i inkluzivnog sistema koji podstiče društveni i ekonomski razvoj zasnovan na znanju i inovacijama. Poseban fokus je na unaprjeđenju bezbjednosti i kvaliteta obrazovnog procesa, kao i na jačanju veza između obrazovanja, privrede i naučnoistraživačkog sektora.

Tokom 2025. godine Crna Gora je nastavila sa snažnim aktivnostima u pravcu unaprjeđenja bezbjednosti, kvaliteta i modernizacije obrazovnog sistema, uz poseban fokus na digitalizaciju, inkluzivnost i jačanje povezanosti obrazovanja sa tržištem rada. Radi povećanja bezbjednosti učenika, od januara 2025. u svim obrazovno-vaspitnim ustanovama uvedeno je fizičko obezbjeđenje, dok je u februaru donijeta odluka o zabrani upotrebe mobilnih telefona u školama, sa ciljem unaprjeđenja koncentracije učenika i kvaliteta nastave. U okviru preventivnih mjera, u decembru 2024. započet je dvogodišnji projekat Savjet Evrope „Prevenција nasilja u školama u Crnoj Gori“, koji ima za cilj jačanje kapaciteta obrazovnih ustanova za prepoznavanje i suzbijanje nasilja.

U pravcu digitalne transformacije obrazovanja, Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je u januaru 2025. opremilo 32 škole EdTech⁹ laboratorijama, čime se dodatno jačaju kapaciteti za razvoj STEM oblasti¹⁰ poput robotike i programiranja. Paralelno, pripremljen je Vodič za organizaciju i realizaciju praktičnog obrazovanja kod poslodavca, čime se standardizuju procedure dualnog obrazovanja i unapređuje saradnja između obrazovnih ustanova i privrede. U istom periodu utvrđen je i Prijedlog zakona o potvrđivanju CEEPUS sporazuma¹¹, čime se dodatno jača regionalna akademska mobilnost i saradnja.

Tokom drugog kvartala 2025. godine, nastavljene su aktivnosti na jačanju internacionalizacije i održivosti sistema, uključujući obezbjeđivanje sredstava za sufinansiranje učešća Univerziteta Crne Gore u evropskoj univerzitetskoj alijansi Ulysseus, čime se unapređuju mobilnost i istraživački kapaciteti. Pokrenute su i aktivnosti na unaprjeđenju energetske efikasnosti u 24 obrazovne ustanove, uključujući škole, vrtiće i studentski dom, što doprinosi modernizaciji infrastrukture i smanjenju operativnih troškova. Istovremeno je pripremljen i usvojen četvorogodišnji Plan obrazovanja odraslih za period 2025–2029, kao okvir za jačanje vještina i cjeloživotnog učenja.

Vlada je utvrdila i prijedlog novog Zakona o visokom obrazovanju, kojim se reformiše struktura studijskih programa u skladu sa evropskim standardima. UNICEF je istakao Crnu Goru kao lidera u digitalizaciji obrazovanja u Evropi i Centralnoj Aziji, posebno kroz implementaciju Strategije digitalizacije obrazovnog sistema i projekte poput „Digionica“¹² i pilot EduTech centara¹³.

U oblasti nauke i inovacija, tokom 2025. godine intenzivirane su aktivnosti na jačanju ICT sektora, istraživačkog ekosistema i inovacionih politika. Započete su pripreme nove Strategije pametne

⁹ Aktivnost opremanja škola EdTech laboratorijama realizuje se u skladu sa Strategijom za digitalizaciju obrazovnog sistema 2022-2027 i Reformskom agendom

¹⁰ Oblasti nauke, tehnologije, inženjerstva i matematike

¹¹ Zakon o potvrđivanju Sporazuma o Centralnoevropskom programu razmjene za univerzitetske studije ("CEEPUS IV"), Sl. List CG - Međunarodni ugovori, 5/2025

¹² „Digionica“ je nacionalna platforma za digitalno učenje u Crnoj Gori, koju razvija Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija (MPNI) u saradnji sa UNICEF-om, u okviru procesa digitalizacije obrazovanja

¹³ Pilot EduTech centri su projekat MPNI i UNICEF-a, usmjeren na uspostavljanje i razvoj školskih digitalnih (EdTech) centara za unapređenje nastavnog procesa kroz upotrebu digitalnih tehnologija

specijalizacije za period 2026–2031, sa fokusom na ključne sektore kao što su ICT, energija, održivi turizam i poljoprivreda. Realizovani su i projekti u oblasti istraživanja i inovacija, uključujući učešće u EUREKA programima, kao i obnovu rada MREN mreže. Paralelno, održano je nacionalno takmičenje u robotici „RoboFin“, koje je okupilo veliki broj učenika, čime se dodatno podstiče interesovanje mladih za nauku i tehnologiju.

Na početku 2026. godine, Crna Gora je dodatno ojačala svoju poziciju u evropskom istraživačkom prostoru sticanjem statusa posmatrača u međunarodnoj istraživačkoj infrastrukturi ELI ERIC, čime se otvara prostor za uključivanje u napredne laserske tehnologije i jačanje međunarodne naučne saradnje. Ovaj iskorak predstavlja nastavak strateškog usmjeravanja ka integraciji u evropske istraživačke tokove i daljem jačanju inovacionog kapaciteta zemlje.

Prema Globalnom indeksu inovacija (WIPO Global Innovation Index 2025), Crna Gora je zauzela 64. mjesto od 139 države svijeta, popravivši svoj rang za jednu poziciju u odnosu na 2024. godinu. Ovim indeksom mjeri se napredak za oko 80 indikatora u oblasti inovacija, koje su ključni instrument za održivi ekonomski i društveni razvoj. Izvještaj prikazuje da je Crna Gora stabilna u institucionalnom okviru, ali ima ograničenu poslovnu sofisticiranost i inovacione veze - što sugerise prostor za jačanje saradnje između akademskog sektora i industrije. Aktivnosti i inicijative u obrazovanju, nauci i inovacijama doprinose izgradnji savremenog obrazovnog sistema, daju podršku ovoj oblasti, unaprjeđuju istraživačke kapacitete i teže postizanju održivog razvoja Crne Gore.

2.3.3. Penzijski i zdravstveni sistem

U oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, tokom 2025. godine nastavljene su aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje efikasnosti administrativnih procedura, jačanje institucionalnih kapaciteta i usklađivanje regulatornog okvira sa savremenim zahtjevima sistema socijalne sigurnosti. Poseban fokus rada Fonda PIO bio je na unaprjeđenju ažurnosti u rješavanju zahtjeva za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Sprovedene su aktivnosti na unaprjeđenju elektronske razmjene podataka i modernizaciji informacionog sistema, kroz saradnju sa Poreskom upravom i drugim institucijama, kao i na daljem razvoju Centralnog registra osiguranika i obveznika ¹⁴. Takođe je unaprijeđena međunarodna saradnja kroz potpisivanje protokola o elektronskoj razmjeni podataka sa institucijama Republike Srbije, Bosne i Hercegovine, kao i nastavak partnerskih aktivnosti sa Fondom PIO Sjeverne Makedonije.

U 2025. godini je nastavljeno sa primjenom programa Evropa sad 2, uz kontinuirano obezbjeđivanje održivosti finansiranja penzijskog sistema. Prosječna penzija isplaćena sa obračunatim razlikama u decembru 2025. godine iznosila je 553,48 eura, što predstavlja rast od 6,5% u odnosu na decembar 2024. Fond PIO je u 2025. godini, u skladu sa zakonski propisanom metodologijom usklađivanja, izvršio usklađivanja vrijednosti penzije za jedan lični bod – od 1. januara za 6,85%, od 1. maja za 3,10% i od 1. septembra za 1,98% u 2025, odnosno kumulativno usklađivanje je iznosilo oko 12,15%.

U oblasti zdravstvenog sistema, tokom 2025. godine nastavljene su reformske aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje kvaliteta, dostupnosti i održivosti zdravstvene zaštite, uz intenzivno usklađivanje regulatornog okvira sa evropskim standardima. U izvještajnom periodu pripremljeni su i usvojeni brojni

¹⁴ Izvještaj o radu Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore za 2025. godinu, str. 11-13, 17

zakoni i podzakonski akti iz oblasti zdravstvene zaštite, transplantacije, zaraznih bolesti, prekogranične zdravstvene zaštite i regulisanih profesija, dok je poseban fokus bio na sprovođenju Strategije razvoja zdravstva 2023–2027. godine. Aktivnosti su bile usmjerene na jačanje primarne zdravstvene zaštite, razvoj digitalnog zdravlja, unaprjeđenje transplantacionog programa, dostupnosti specijalističkih usluga i preventivnih programa, kao i na jačanje kadrovskih kapaciteta kroz plan specijalizacija, kontinuiranu medicinsku edukaciju i unaprjeđenje statusa zdravstvenih radnika. Istovremeno, sprovedene su mjere za unaprjeđenje kvaliteta zdravstvene zaštite i bezbjednosti pacijenata, uključujući razvoj standardnih operativnih procedura, sistemsko praćenje kvaliteta usluga i digitalizaciju zdravstvenih procesa.

Ministarstvo zdravlja je tokom 2025. godine nastavilo realizaciju značajnih infrastrukturnih i međunarodnih projekata finansiranih iz EU i drugih međunarodnih izvora. U okviru IPA III programa prihvaćen je „SOHO“ projekat za unaprjeđenje sistema upravljanja supstancama ljudskog porijekla, dok se kroz „EU4Health“ program realizuju zajedničke akcije u oblasti telemedicine, registra karcinoma, mentalnog zdravlja i digitalizacije zdravstvenog sistema. Nastavljena je implementacija projekata „FABCOM“ i „IPA CARE“, kao i realizacija strateškog projekta LIFE GATE za unaprjeđenje dijagnostike i liječenja malignih i kardiovaskularnih bolesti. Intenzivirane su aktivnosti na izgradnji i modernizaciji zdravstvene infrastrukture, uključujući izgradnju Opšte bolnice u Pljevljima, Doma zdravlja u City kvartu u Podgorici i Klinike za hematologiju sa PET/CT centrom, dok su u funkciju stavljeni novi savremeni medicinski kapaciteti i oprema, poput linearnog akceleratora u KCCG-u i projekta nacionalnog sistema eDijagnostika („PACS/RIS“), kojim se uspostavlja centralizovana platforma za digitalnu razmjenu radioloških nalaza i snimaka na nivou države.

2.3.4. Socijalna zaštita

U oblasti socijalne i dječje zaštite, tokom 2025. godine nastavljene su reformske aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje dostupnosti i kvaliteta usluga, digitalizaciju sistema i jačanje institucionalnih kapaciteta. Poseban fokus bio je na razvoju informacionog sistema „e-socijala“, unaprjeđenju elektronskih servisa i uspostavljanju efikasnijeg sistema evidencije i praćenja korisnika socijalne zaštite, kao i na daljem razvoju usluga podrške u zajednici i sprovođenju procesa deinstitucionalizacije. Aktivnosti su bile usmjerene i na jačanje zaštite djece i porodice, unaprjeđenje položaja osoba sa invaliditetom, razvoj usluga socijalnog stanovanja i podrške ranjivim grupama stanovništva, uz intenziviranje saradnje sa lokalnim samoupravama i međunarodnim partnerima.

Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije je tokom izvještajnog perioda nastavilo aktivnosti u okviru procesa evropskih integracija i usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti socijalne politike i zapošljavanja. Projekti su finansirani iz IPA fondova i drugih međunarodnih programa, sa ciljem unaprjeđenja sistema socijalne zaštite, razvoja digitalnih kapaciteta, podrške reformi socijalnih usluga i jačanja administrativnih i stručnih kapaciteta institucija. Posebna pažnja bila je usmjerena na unaprjeđenje međuresorne saradnje i razvoj politika usmjerenih na demografske izazove, socijalnu inkluziju i zaštitu najosjetljivijih kategorija stanovništva.

U 2025. godini, realizovan je projekat „EU podrška sektoru zapošljavanja i socijalne politike u Crnoj Gori“, koji je bio fokusiran na unaprjeđenje socijalne ekonomije, tržišta rada i sistema socijalne aktivacije, uz jačanje institucionalnih kapaciteta i kvaliteta usluga u oblasti socijalne zaštite. Takođe, važno je istaći da je na konferenciji „Od IPA-e ka ESF-u: Jačanje politika zapošljavanja i socijalne inkluzije“ potvrđena spremnost Crne Gore za prelazak sa IPA fondova na Evropski socijalni fond (ESF), kao značajan korak ka daljoj modernizaciji sistema zapošljavanja i socijalne zaštite i jačanju inkluzivnih politika.

2.4. Prerađivačka industrija

Prerađivačka industrija Crne Gore u 2025. godini zabilježila je rast zaposlenosti, što potvrđuju dostupni podaci.

Zabilježeno je povećanje broja zaposlenih u sektoru industrije (sektori klasifikacije B-E) od 5,18%, u 2025. godini od 28.480 zaposlenih u poređenju sa 27.077 zaposlenih lica u 2024. godini. Pored toga, ostvareni su sljedeći rezultati:

- Rast broja zaposlenih u sektoru prerađivačke industrije (C) od 7,31% odnosno 16.772 evidentiranih zaposlenih u 2025. godini, u poređenju sa 15.629 zaposlenih lica u 2024. godini;
- Investicije u osnovna sredstva u dijelu prerađivačke industrije porasle su sa 30 miliona € u 2023. na 33 miliona € u 2024. godini, što predstavlja povećanje od 10%.

Na osnovu raspisanog Javnog poziva za implementaciju Programa za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji, u oktobru 2024. godine za dodjelu finansijske podrške u iznosu od 50.000 € do 200.000 € za nabavku proizvodne opreme, uvođenje pametnih/digitalnih rješenja, standarda za upravljanje energijom i zapošljavanje, Fond za inovacije kao implementaciono tijelo programa je u 2025. godini, nakon evaluacije prijave, odobrio za finansiranje 14 projekata u vrijednosti od 2.202.070,79 €, dok ukupna vrijednost odobrenih projekata, uključujući sopstveno učešće, iznosi 3.003.094,26 €.

U okviru Programa za unaprjeđenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu, u dijelu Programske linije za unaprjeđenje proizvodnih kapaciteta u prehrambenoj industriji, odobrena je bespovratna podrška za 35 preduzeća u ukupnom iznosu od 2.579.984,84 18 €.

2.5. Poljoprivreda i ruralni razvoj

U 2025. godini sektor poljoprivrede i ruralnog razvoja u Crnoj Gori nastavio je da se razvija kroz realizaciju mjera agrarne politike, jačanje sistema direktnih plaćanja, podršku ruralnom razvoju, modernizaciju poljoprivrednih gazdinstava i dalje usklađivanje sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti poljoprivrede, bezbjednosti hrane, veterinarske i fitosanitarne politike. Poseban akcenat bio je na jačanju konkurentnosti domaće proizvodnje, stabilizaciji dohotka poljoprivrednih gazdinstava, unaprjeđenju ruralne infrastrukture, podršci mladim poljoprivrednicima i ženama nosiocima gazdinstava, kao i na povećanju apsorpcionih kapaciteta za korišćenje sredstava iz IPARD programa. Crna Gora je na Međuvladinoj konferenciji održanoj u Briselu krajem 2025. godine uspješno privremeno zatvorila pet pregovaračkih poglavlja u pregovorima sa Evropskom unijom, među kojima su i Poglavlje 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj i Poglavlje 13 – Ribarstvo, za koja je nadležno Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Ovaj rezultat potvrđuje kontinuitet reformskih procesa i snažnu posvećenost Crne Gore ispunjavanju evropskih standarda, naročito u oblastima poljoprivrede, ruralnog razvoja i održivog upravljanja ribarskim resursima.

Agrobudžet za 2025. godinu iznosio je 77.063.945,35 eura, što predstavlja nastavak rasta izdvajanja za poljoprivredu i ruralni razvoj. Od ukupnog iznosa, 56.541.305,35 eura obezbijeđeno je iz Budžeta Crne Gore, 11.022.640,00 eura iz donacija, dok je 9.500.000,00 eura iz kreditnih sredstava. Realizacija mjera

agrarne politike u 2025. godini bila je usmjerena na pružanje podrške poljoprivrednim proizvođačima sa ciljem obezbjeđivanja stabilnijih uslova poslovanja, povećanja produktivnosti i doprinosa ekonomskom razvoju ruralnih područja. Kroz sistem direktnih plaćanja obezbijeđena je podrška u stočarskoj i biljnoj proizvodnji, dok su mjere ruralnog razvoja bile usmjerene na investicije u gazdinstva, nabavku mehanizacije i opreme, razvoj prerade, unaprjeđenje ruralne infrastrukture, organsku proizvodnju, očuvanje resursa i diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti na selu.

U oblasti biljne proizvodnje, u 2025. godini nastavljen je sistem direktnih plaćanja po hektaru. Kroz javni poziv za direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji, proizvođači su mogli ostvariti podršku za obradive površine, oranice pod poljoprivrednim kulturama, proizvodnju u staklenicima i plastenicima, višegodišnje zasade, kao i za livade i pašnjake u privatnoj svojini. Visina podrške iznosila je do 300 eura po hektaru prihvatljive površine za obradive površine, dok je dodatna podrška od 300 eura po hektaru bila predviđena za zasnivanje obradivih površina na prethodno nekorišćenom poljoprivrednom zemljištu.

Posebna pažnja tokom 2025. godine posvećena je daljoj implementaciji IPARD III programa, koji predstavlja jedan od najznačajnijih instrumenata za modernizaciju poljoprivrede, jačanje konkurentnosti, unaprjeđenje prerade i razvoj ruralnih područja. Evropska komisija je početkom 2025. godine ukazala na značaj pravilne implementacije IPARD podrške, posebno imajući u vidu da IPARD doprinosi pripremi Crne Gore za buduće korišćenje sredstava u okviru Zajedničke poljoprivredne politike Evropske unije. U okviru IPARD III programa Crnoj Gori je na raspolaganju 63 miliona eura EU sredstava, što predstavlja znatno veći obim podrške u odnosu na prethodni programski period.

U 2025. godini započeta je intenzivnija realizacija ugovaranja u okviru IPARD III programa. U martu 2025. godine potpisano je 67 IPARD III ugovora sa crnogorskim poljoprivrednim proizvođačima u okviru podmjere 7.1, koja se odnosi na razvoj ruralnog turizma. Ukupna vrijednost investicija iznosila je 10,6 miliona eura, od čega je planirano da korisnicima bude vraćeno oko 6,8 miliona eura bespovratne podrške. Najveći broj projekata odnosi se na opštine Nikšić, Žabljak i Mojkovac, a ulaganja su pretežno usmjerena na izgradnju i opremanje objekata za ruralni turizam.

Ova ulaganja imaju poseban značaj za razvoj sjevernog regiona Crne Gore, jer doprinose stvaranju novih izvora prihoda za poljoprivredna gazdinstva, povezivanju poljoprivrede i turizma, unaprjeđenju kvaliteta usluga u ruralnim područjima i otvaranju novih radnih mjesta. Realizacija ovakvih projekata istovremeno doprinosi povećanju vrijednosti poljoprivredne proizvodnje, jer se kroz ruralni turizam stvara dodatni kanal za plasman domaćih proizvoda, tradicionalne hrane i lokalnih usluga.

Kada je riječ o realizaciji prioritarnih projekata u oblasti poljoprivrede, tokom 2025. godine zabilježen je nastavak aktivnosti na jačanju institucionalnih kapaciteta, unaprjeđenju rada IPARD struktura i sprovođenju investicionih projekata. U okviru IPARD III programa ugovoreno je 77 aplikacija, sa ukupnom vrijednošću prihvatljivih troškova od 12.618.419,05 eura bez PDV-a, dok je odobrena podrška iznosila 8.288.385,05 eura. U istom periodu ugovorene su i dodatne aplikacije u okviru pojedinih mjera, uključujući projekte sa prihvatljivim troškovima od 17.659.779,87 eura i odobrenom podrškom od 9.166.027,42 eura, što ukazuje na rast interesovanja korisnika i povećanu dinamiku sprovođenja investicija.

Tokom 2025. godine nastavljena je i realizacija aktivnosti koje se odnose na završetak prethodnog IPARD II programa i prelazak na novu fazu implementacije IPARD III programa. Kroz IPARD II program realizovano je 748 projekata, a značajna sredstva bila su usmjerena na modernizaciju primarne proizvodnje, prerade, nabavku mehanizacije, izgradnju i rekonstrukciju objekata i dostizanje EU standarda bezbjednosti hrane. Takvi rezultati predstavljaju važnu osnovu za dalju implementaciju IPARD III programa i jačanje spremnosti sektora za korišćenje budućih evropskih fondova.

U dijelu strukturnih reformi, 2025. godinu obilježile su aktivnosti na daljem jačanju administrativnih i institucionalnih kapaciteta za sprovođenje mjera agrarne politike, posebno u dijelu kontrole, plaćanja i praćenja investicija. Počekom 2026. počela je sa radom Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, što će uticati na unaprjeđenje procedura i povećanje broja ugovorenih projekata i neposredno će dovesti do povećanja iskorišćenosti dostupnih sredstava, kao i za pripremu Crne Gore za preuzimanje obaveza koje proizilaze iz budućeg članstva u Evropskoj uniji.

Prema rezultatima Popisa poljoprivrede 2024. godine, koji predstavljaju važnu statističku osnovu za planiranje agrarne politike, Crna Gora ima 26.711 poljoprivrednih gazdinstava, koja koriste ukupno 248.234,2 hektara poljoprivrednog zemljišta. Ovi podaci ukazuju na značaj daljeg razvoja crnogorske poljoprivrede, ali i na potrebu daljeg ulaganja u produktivnost, kvalitet, udruživanje proizvođača i bolji tržišni plasman.

U prvom kvartalu 2026. godine, aktivnosti u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja bile su usmjerene na pripremu i nastavak sprovođenja mjera agrarne politike, obradu aktivnosti iz prethodne godine, pripremu javnih poziva i stvaranje uslova za realizaciju Agrobudžeta za 2026. godinu. Agrobudžet za 2026. godinu usvojen je početkom aprila 2026. i iznosi 77.324.258 eura. Od tog iznosa, 35.983.629 eura obezbijeđeno je iz Budžeta Crne Gore, 18.681.852 eura iz sredstava Evropske unije, 11.658.776 eura iz donacija, dok je 11.000.000 eura planirano iz kreditnih sredstava. Planirana sredstva opredijeljena su za sistem direktnih plaćanja u stočarstvu i biljnoj proizvodnji, intervencije na tržištu i podršku mjerama ruralnog razvoja, kao i za opšte servise u poljoprivredi, socijalne transfere seoskom stanovništvu, institucionalni razvoj, ribarstvo, fitosanitarne mjere, bezbjednost hrane i obavezne mjere zdravstvene zaštite životinja. Usvajanjem Agrobudžeta stvoreni su uslovi za nastavak pružanja podrške poljoprivrednim gazdinstvima, udruženjima poljoprivrednih proizvođača i kooperativama, sa ciljem osiguranja dohotka, jačanja konkurentnosti crnogorske poljoprivrede, unaprjeđenja uslova života u ruralnim područjima, dostizanja EU standarda i jačanja sektora ribarstva.

2.6. Turizam

Razvoj turizma Crne Gore na održiv način sadrži komponente zelenog, digitalnog i otpornog turizma, sa ciljem efikasnijeg rješavanja izazova sa kojima se suočava ovaj sektor i to prvenstveno u pravcu smanjenja sezonalnosti u poslovanju i poboljšanja turističke i prateće infrastrukture, čime će se u krajnjem obezbijediti adekvatni preduslovi za nova radna mjesta i za brži razvoj manje razvijenih područja u Crnoj Gori.

Tokom prvog kvartala tekuće godine, izrađen je Izvještaj o evaluaciji Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine, koji će, u određenoj mjeri, biti i sastavni dio Završnog izvještaja o realizaciji Strategije,

čija je izrada u toku. Navedene aktivnosti predstavljaju neophodne korake u pravcu izrade nove strategije koja će se odnositi na period od deset godina uz definisanje ključnih, razvojnih prioriteta i operativnih ciljeva u oblasti turizma.

U pravcu podizanja nivoa konkurentnosti turističkog proizvoda Crne Gore, u kontinuitetu se provode aktivnosti ka daljoj diverzifikaciji turističke ponude uz spajanje urbanog i ruralnog proizvoda, sa akcentom na cjelogodišnju ponudu i na Sjever Crne Gore. Promoviše se ponuda tokom cijele godine, kao što su panoramske/kulturne ture, brojne manifestacije i gastronomski događaji, kako bi privukla posjetioce i nakon ljetnjih mjeseci. Razvijanje diverzifikovane ponude odnosi se i na implementaciju Programa razvoja ruralnog, dok se razvoj kulturnog i sportskog turizma odvija kroz Nacionalni program razvoja kulture i Strategiju razvoja sporta. Turistička ponuda se kreira shodno potrebama i očekivanjima turista – ponuda zasnovana na prirodi: hiking & biking, ponude 5 nacionalnih parkova Crne Gore, sportsko rekreativne i avanturističke aktivnosti i sl.

U funkciji unaprjeđenja i diverzifikovanja turističke ponude su i godišnji programi podsticajnih mjera u oblasti turizma, koji na predlog Ministarstva turizma i Nacionalne turističke organizacije Crne Gore, usvaja Vlada.

Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2025. godinu sadržao je sedam mjera podrške i to: Podrška organizovanju manifestacija/festivala; unaprjeđenje ponude i podizanje kvaliteta usluga u ruralnom turizmu; unaprjeđenje kvaliteta turističke ponude i digitalizacija; podrška za razvoj MICE turizma; podrška za organizaciju studijskih posjeta turoperatora i turističkih agencija; partnerstvo sa turoperatorima i turističkim agencijama u promociji Crne Gore kao turističke destinacije i podrška za unaprjeđenje organizovanih avionskih dolazaka putem zajedničke marketing kampanje sa turoperatorima.

Prve tri mjere, od kojih su prva i treća mjera imale po dvije podmjere, realizovalo je Ministarstvo turizma, dok je preostale četiri mjere realizovala Nacionalna turistička organizacija Crne Gore.

Ukupna sredstva koja su bila projektovana Programom podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2025. godinu iznosila su 1.430.053,42€ (Ministarstvo turizma planiralo je 550.000,00€, od čega je utrošeno 458.086,14 €, dok je Nacionalna turistička organizacija Crne Gore planirala 880.053,42€ od čega je u 2025. utrošeno 398.245,60€, dok će se ostatak utrošiti tokom 2026. godine).

Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2026. godinu sadrži sedam mjera podrške i to: Podrška organizovanju manifestacija/festivala; unaprjeđenje ponude i podizanje kvaliteta usluga u ruralnom turizmu; unaprjeđenje kvaliteta turističke ponude; podrška razvoju pametnih i održivih turističkih destinacija kroz digitalna i inovativna rješenja; podrška za razvoj MICE turizma; partnerstvo sa turoperatorima i turističkim agencijama u promociji Crne Gore kao turističke destinacije i podrška za unaprjeđenje organizovanih avionskih dolazaka putem zajedničke marketing kampanje sa turoperatorima. Finansijska sredstva za realizaciju Programa za 2026. godinu projektovana su na iznos od 1,4 miliona eura.

Crnu Goru tokom 2025. u svim vidovima smještaja (kolektivni + individualni) je posjetilo 2.728.564 turista i realizovano je 15.367.166 noćenja. Od ukupnog broja noćenja 95,8% ostvarili su strani, a 4,2% domaći turisti. Crnu Goru u kolektivnom smještaju posjetilo je 1.504.768 turista i realizovano je 5.187.771 noćenja. Struktura noćenja stranih turista u ukupnim noćenjima je sljedeća: Srbija 23,4%; Ruska Federacija 16,4%; Bosna i Hercegovina 8,1% Njemačka 4,6%; Turska 4,3%; Ukrajina 4,3% i Ujedinjeno Kraljevstvo 4,1%.

Prihodi od turizma za 2025. godinu, prema preliminarnim podacima Centralne Banke Crne Gore, iznosili su 1.482,2 miliona eura ili 18,1% BDP-a, uz rast prihoda od 1,4% u odnosu na 2024. godinu. Kretanje turističkog prometa u Crnoj Gori tokom 2025. godine bilo je uglavnom stabilno. Ukupan broj dolazaka turista zabilježio je rast, dok je broj noćenja bio u blagom padu, što ukazuje na skraćanje prosječne dužine boravka. Takav trend dominantno je posljedica kretanja na tržištima Rusije i Turske, koja imaju značajan udio u ukupnoj strukturi turističkog prometa.

Sa aspekta pojedinačnih emitivnih tržišta, Ruska Federacija je i dalje jedno od najvažnijih tržišta za crnogorski turizam, sa učešćem od 16,4% u ukupnim noćenjima stranih turista tokom 2025. godine. Međutim, nakon snažnog rasta ostvarenog tokom 2023. godine (koji je velikim dijelom bio posljedica registrovanja ruskih državljana kao turista, a koji su boravili u Crnoj Gori u cilju privremenog zaposlenja, zatim u cilju izbjegavanja posljedica ratnih dešavanja između Rusije i Ukrajine i sl.), u posljednje dvije godine prisutan je trend smanjenja noćenja. U odnosu na 2023. godinu broj noćenja ruskih turista manji je za 35,1%, dok je u odnosu na 2024. godinu zabilježen pad od 11,8%. Kao mogući razlozi izdvajaju se promjene migracionih tokova i preusmjeravanje dijela potražnje sa ovog tržišta. Pad turističkog prometa evidentan je i na tržištu Turske, koje je tokom 2025. godine učestvovalo sa 4,3% u ukupnim noćenjima stranih turista. Nakon izuzetno snažnog rasta u 2024. godini od 52,5%, tokom 2025. godine dolazi do postepenog slabljenja ovog tržišta. Na ovakva kretanja uticale su i promjene u viznom režimu (između ostalog, i privremena obustava bezviznog režima za državljane Turske - Vlada Crne Gore je 27. oktobra 2025. godine u skladu sa članom 10 Uredbe o Vladi, donijela Uredbu o izmjeni Uredbe o viznom režimu kojom se uvodi privremena obustava bezviznog režima za državljane Republike Turske), kao i smanjenje broja kompanija u vlasništvu turskih državljana (koji su, takođe, dijelom bili registrovani kao turisti, zbog administrativnih procedura i sl.), a što je prethodnih godina predstavljalo faktore rasta ovog tržišta.

Sa druge strane, bilježi se rast sa drugih emitivnih tržišta, što je doprinijelo očuvanju stabilnog nivoa turističkog prometa i rastu ukupnog broja dolazaka. Posebno je značajan rast broja noćenja ostvaren sa udaljenih tržišta, među kojima se izdvajaju Azerbejdžan (+68,3%), Izrael (+46,4%), Novi Zeland (+43,6%), Kina i Hong Kong (+26,8%), Indija (+21,2%), Japan (+18,1%) i SAD (+11,6%). Ovaj trend je od posebnog značaja za crnogorski turizam, imajući u vidu da turisti sa udaljenijih emitivnih tržišta u najvećoj mjeri putuju van glavne ljetnje sezone, odnosno tokom predsezone i postsezone, čime doprinose produženju turističke sezone i ravnomjernijoj raspodjeli turističkog prometa tokom cijele godine.

Crnu Goru, u periodu januar-mart 2026. u ukupnom smještaju (kolektivni + individualni), prema preliminarnim podacima Monstat-a, posjetilo je ukupno 198.053 turista i realizovano je 1.154.704 noćenja. Učešće u ukupnim noćenjima stranih turista, iznosilo je: Ruska Federacija (30,6%); Srbija (19,4%); Turska (5,6%); Bosna i Hercegovina (5,2%); Albanija 4,9%, Ukrajina (4,6%); Kosovo (3,6%) i Njemačka (2,9%).

Kolektivni smještaj za period januar – mart 2026. godine, bilježi 129.891 posjeta, što je za 0,1% više uz ostvarenih 282.506 noćenja turista. Najveće učešće u kolektivnim noćenjima ostvarili su turisti iz: Srbije (20,7%); Albanije (11,5%); Turske (7,6%); Rusije (6,2%); Kine (5,4%); Bosne i Hercegovine (4,4%); Njemačke (4,1 %) i Ujedinjenog Kraljevstva (2,5%).

Prihodi od turizma za prvi kvartal 2026, prema preliminarnim podacima CBCG, iznosili su 86,4 miliona eura.

Zimska turistička sezona u najvećoj mjeri je ispunila očekivanja, jer su vremenski uslovi bili povoljni zbog sniježnog pokrivača, što je praćeno povećanim brojem gostiju u planinskim mjestima.

Za tri mjeseca, decembar 2025 - februar 2026, u kolektivnom smještaju Crnu Goru je posjetilo 17,1% više turista i ostvareno je 12,5% više noćenja u planinskim mjestima u odnosu na isti period decembar 2024-februar 2025.

2.7. Zaštita životne sredine

U savremenim globalnim uslovima, zaštita životne sredine postaje nezaobilazan segment održivog razvoja kojem se posvećuje sve veća pažnja, pri čemu integrisanje ekoloških standarda u prostorno i strateško planiranje predstavlja ne samo usklađivanje sa zakonodavstvom Evropske unije, već i temelj za izgradnju otpornog i dugoročno prosperitetnog društva.

Tokom 2025. godine, Vlada Crne Gore je usvojila **Plan prilagođavanja na klimatske promjene za period 2025–2035**, sa Akcionim planom za period 2025–2027. Dokument predstavlja ključni strateški okvir za jačanje otpornosti ekonomije, infrastrukture i društvenih sistema na negativne efekte klimatskih promjena, kao i za unaprjeđenje institucionalnih kapaciteta u ovoj oblasti. Plan je izrađen u skladu sa međunarodnim obavezama Crne Gore iz Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama, Pariskog sporazuma i relevantnih politika EU u okviru Poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene, uz podršku Zelenog klimatskog fonda. Sa stanovišta sadržaja, Plan definiše prioritetne mjere prilagođavanja u ključnim sektorima, uključujući poljoprivredu, upravljanje vodnim resursima, zdravstvo i turizam, uz integraciju horizontalnih oblasti kao što su socijalna inkluzija i rodna ravnopravnost. Za svaku mjeru utvrđeni su okvir implementacije, vremenski horizont, nadležne institucije i potencijalni izvori finansiranja, čime se jača operativna osnova za sprovođenje politike.

U 2026. godini, Crna Gora je u završnoj fazi izrade **Nacionalne strategije biodiverziteta i akcionog plana (NBSAP) za period 2026–2031**, kao ključnog strateškog dokumenta u oblasti očuvanja prirode i održivog upravljanja prirodnim resursima. Dokument se izrađuje uz finansijsku podršku Globalnog fonda za životnu sredinu (GEF) i implementacionu podršku Programa Ujedinjenih nacija za životnu sredinu (UNEP), sa fokusom na očuvanje najmanje 30% kopnenih i morskih područja do 2030. godine, obnovu degradiranih ekosistema, održivo upravljanje prirodnim resursima i smanjenje pritisaka na biodiverzitet. Poseban značaj dokumenta ogleda se u integraciji biodiverziteta u sektorske politike i razvojno planiranje, uključujući energetiku, turizam, poljoprivredu, šumarstvo, vodoprivredu i infrastrukturu. Sa strukturnog aspekta, NBSAP predstavlja važan instrument za sprovođenje Agende 2030 i Ciljeva održivog razvoja, kao i za ispunjavanje obaveza u okviru Poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene. Dokument je usklađen sa EU Strategijom biodiverziteta do 2030. godine, Evropskim zelenim dogovorom i EU Zakonom o obnovi prirode, čime se postavlja osnova za buduću uspostavu mreže Natura 2000 i dalju harmonizaciju sa pravnom tekovinom EU.

U narednom periodu, Crna Gora će nastaviti posvećenost zaštiti životne sredine i suočavanju sa izazovima klimatskih promjena, uz poseban fokus na harmonizaciju sa evropskim standardima i sagledavanje potencijala za razvoj ekoturizma u državi.

2.8. Javna uprava

U 2025. i 2026. godini nastavljena je implementacija Strategije reforme javne uprave 2022–2026, sa Akcionim planom za period 2025–2026, koji je usvojen u aprilu 2025. godine. Aktivnosti predviđene strateškim okvirom sprovode se kontinuirano, u skladu sa definisanim prioritetima reforme, sa ciljem

unapređenja efikasnosti, transparentnosti i kvaliteta pružanja javnih usluga. Poseban fokus bio je na jačanju strateškog planiranja, unaprjeđenju digitalne transformacije javne uprave i usklađivanju nacionalnog regulatornog okvira sa evropskim standardima u oblasti digitalnih politika i informacionog društva.

U oblasti digitalizacije i informaciono-komunikacionih tehnologija, nastavljene su aktivnosti na izradi Strategije vještačke inteligencije Crne Gore za period 2026-2030, sa pratećim Akcionim planom, kojom će se definisati strateški pravci razvoja i primjene vještačke inteligencije, uz poseban akcenat na odgovornu i bezbjednu upotrebu AI tehnologija i usklađivanje sa evropskim regulatornim okvirom. Sprovedene su aktivnosti predviđene Strategijom digitalne transformacije i Strategijom sajber bezbjednosti Crne Gore 2022-2026, uključujući pripremu novih akcionih planova, jačanje institucionalnih i operativnih kapaciteta u oblasti sajber bezbjednosti i implementaciju novog Zakona o informacionoj bezbjednosti. U tom kontekstu usvojeni su Nacionalni registar, odnosno Lista ključnih i važnih subjekata, kao i Nacionalni plan za odgovor na sajber prijetnje, incidente i sajber krize, čime je dodatno unaprijeđena otpornost državnih informacionih sistema i kapacitet za upravljanje sajber rizicima.